

שנה ז (תשפ"ג)

איצר פנינו גאוני הדורות והחסידות

◆ חוקת ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים בכתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הסת"ר והמכ"ר

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אוד מאיר ושמחה" נהדיה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

יח תכסיסי מלחמת היצר
בעבודת ה' למעלה ממדרגתו
ברוא האריך נתיבא חזקתא

יד לא עלה עליה עול
נצרך אורה חסידית ושריפת השביע
ספיר והלום

א גם כאשר אין לו מוחין והתלהבות
בתורה ותפילה יעשה מה שביכולתו
אצ"ר פני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חזקתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזריטש • מכתלי בית הדין • מגדנות

אוצר פניני החסידות

תורת חיים | גם פֶּאָשֶׁר אֵין לוֹ מַחִין וְהַתְּלַבְבוּת בַּתּוֹרָה וַתְּפִלָּה יַעֲשֶׂה מַה שְּׂבִיבְלָתוֹ

אמרי צבי | מַעֲנֵה הַרְה"ק רַבֵּי שְׂמוּאֵל אֱלֵיָהוּ מִזְנוּאֵלִין זִיע"א לְטָרוּד בְּפִרְנֶסָה וְאִינוּ מַצְלִיחַ לְלַמֵּד שְׁעוֹרֵי תּוֹרָה כְּרֵאוֹי

שם משמואל | הַעֲצָה פֶּאָשֶׁר מְרַגֵּשׁ הָאָדָם בְּשִׁפְלַת הַמַּצָּב – לְהַתְּאַמֵּץ לְהַפְּךָ בַּתּוֹסֶפֶת כֹּחַ וְאִמְץ לְהַחְזִיק בְּדַרְגָּה הַגְּבוּהָה מִמֶּנּוּ

אור החיים | אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מֵלֵא קִדְשָׁה מִתּוֹקָה וְעֵרְבָה עַל יְדֵי מַעֲלַת הַתּוֹרָה וְלָכֵן מִשְׁתוֹקָקִים כַּחוֹת הַטְּמֵאָה לְדַבֵּק בּוֹ

תולדות יצחק | מַצּוּה נִמְשָׁלַת ל'נֵר' וְהַתּוֹרָה ל'אֹר' | 'נֵר' מֵאִיר רַק בְּמִקּוּמוֹ וְאֵלוֹ 'אֹר' אִף לְמִרְחוֹק

דברי בינה | בִּיצִיאַת נְשִׁמָּה שֶׁל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לְקַרְעַ קַל וְחִמְרַ מִסְפַּר תּוֹרָה שְׁנִשְׁרַף

פתוחי חותם | כְּרִית הַלְשׁוֹן וְכְרִית הַמַּעֲוֵר תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה

לקוטי שיחות | שְׁלוֹשׁ חֲלֻקוֹת בְּהַצְלָה מִטְּמֵאָת אֱהֵל עַל יְדֵי 'צְמִיד פְּתִיל'

ערוגת הבשם | הַסְתִּירָה בֵּין הַפְּסוּקִים 'עֵין' ה' אֶל יְרֵאִיו וְעֵינֵי' ה' אֶל צְדִיקִים

פתוחי חותם | כִּיצַד יִתְכַּן וְיִתְכּוֹן הַשְּׂכִינָה בְּזִמְנוֹ אֶחָד אִם בְּכָל מְקוֹם מִתְּפַלְלִים בְּזִמְנוֹ אַחֵר

דעת משה | דוּד הַמֶּלֶךְ בְּחַר תְּמִיד לְלַכֵּת בְּדַרְךָ הַתּוֹרָה | דְּבַרֵּי הַרְבֵּי רַבֵּי אֱלִימֶלֶךְ זִיע"א 'פִּמְהָ הַרְפֵּתְקָאוֹת עֲבְרוּ עָלָיו וְלֹא נָטָה רַגְלָיו מִדַּרְךְ הַיֵּשֶׁר מִלְּזוֹז חַס וְשְׁלוֹם מִדַּרְכֵי ה'

קדשת לוי | מִהַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ יוֹרֵד רַק טוֹב

נעם אלימלך | יֵשׁ לְעַבְדֵי אֵת הַבּוֹרָא בְּכָל פְּרָטֵי הַמַּדּוֹת

תפארת שלמה | יוֹדְרוֹ לְמַהֵר לְעַבּוּדַת הַבּוֹרָא בְּעוֹדוֹ בְּחַיִּים חַיִּיתוֹ

נעם אלימלך | 'עֲשֵׂה לָךְ שִׁרְף' – צְדִיקִים הַשׁוֹרְפִים בְּקִדְשָׁתָם, 'וְהִיָּה כָּל הַנְּשׁוּף' – כָּל מִי שֶׁחָסַר לוֹ דְּבַר מֵה', 'וְרָאָה אֹתוֹ' – אֵת הַצְּדִיק 'וְחִי'

מאור ושמש | הַמִּסְתַּפֵּל עַל הַצְּדִיק וְהַצְּדִיק מִתְּפַלֵּל עָלָיו מִתְּרַפָּא

נעם אלימלך | עַל יְדֵי נְתִינָה לְצְדִיק נִקְשָׁרִים עִמּוֹ וְנִצּוּלִים מִהַחֲטָא

בת עין | הַסּוֹתָם פִּיּוֹ פּוֹתְחִים לוֹ מִשְׁמִים הַשְּׁפָעָה רַבָּה

אוצרות גאוני הדורות

פני יצחק | דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה שְׂאָדָם מִחֲדָשׁ נִקְרָאִים עַל שְׂמוֹ וְנִחְשָׁבִים שְׁלוֹ

אזור אליהו | חַיִּיב טְבִילָה קֹדֶם אֲסִיפַת אֶפֶר הַפָּרָה לְהִטְהַר מִשְׁרַפְתָּהּ

שבט מיהודה | לְאַחַר שְׂטָבֵל וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה נִהְפֵּךְ לְהִיּוֹת כְּאִישׁ אַחֵר

פני דוד | שְׁפָתַי הִמַּת דּוֹכְבוֹת בְּקִבְרִי

חלקי אבנים | הַכָּתַת הַמַּטָּה מִשְׁנֵי צְדִדָיו עַל הַסֵּלַע

צמח דוד | שְׂמִחַת הַקַּב"ה כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל נוֹצְחִים אוֹתוֹ בְּדְבַרֵּי תּוֹרָה

פני אריה | מַחֲלָקַת הַחֲכָמִים בְּדְבַרֵּי תּוֹרָה אֵלוֹ וְאֵלוֹ דְּבַרֵּי אֲלָקִים חַיִּים

בן איש חי | עֲשֵׂיתָ כָּל הַמַּצּוֹת עַל יְדֵי הַרְצוֹן הַתְּשׁוּקָה לְעֲשׂוֹתָם, וְעַל יְדֵי לְמוּד פְּרִשׁוּתֵיהֶם

שני לוחות הברית | בְּזִמְנוֹ הַזֶּה שְׂאִין לָנוּ אֶפֶר פָּרָה נִטְהַר הָאָדָם עַל יְדֵי הַתְּמַדְתּוֹ בַּתּוֹרָה

אור תורה | עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה שְׁעַל יְדֵי נִטְהַר מִכָּל הַטְּמֵאָה שְׂנֵתְדַבְּקָה בְּנַפְשׁוֹ

שער יוסף | מַעֲלַת יִגִּיעַת הַתּוֹרָה שְׂמַטְהַרַת אֵת הָאָדָם בְּפִנְיֵמִיּוֹתוֹ וּבְחִיצוֹנֵיּוֹתוֹ

בן איש חי | עִקַּר טְהַרַת הַנֶּפֶשׁ עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שְׂנִמְשָׁלָה לְאֵשׁ

שמירת הלשון | הַתּוֹרָה מְטַהַרַת אֵת הָאָדָם מִטְּמֵאָת עֲוֹנוֹתָיו אֲפֵלוֹ הַתְּפִשְׁטָה בְּכָל אֲבָרָיו

לקוטי הלכות | מִכַּחַת הַתּוֹרָה נִטְהַר הָאָדָם לְגַמְרֵי וְנִהְפֵּךְ לְהִיּוֹת אִישׁ אַחֵר, אֲפֵלוֹ הִיָּה מִתְּחִלָּה רַע מְאֹד

מעשי צדיקים

ספיר ויהלום | הָאֵרָה חַסִּידִית מִן הַפְּרִשָׁה

מילתא חדתא

זוהר הקדוש | עִם פְּרוּשׁ הַכְּתָר וְהַכְּבוֹד

נביאים וכתובים מאידים כנדיקה

להגדיל תורה ולהאדירה

נושאים בפרשת חקת

מחין דקטנות

תורת חיים

רבי חיים מקוסוב זיע"א

גם כאשר אין לו מחין והתלהבות בתורה ותפלה יעשה מה שביכולתו

זאת חקת התורה (יט ב). פֶּרֶשׁ רַש"י: לְפִי שֶׁהִשְׁטַן וְאִמּוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְמֵה טַעַם יֵשׁ בָּהּ, לְפִיכֵף פְּתִיב בָּהּ חֻקָּה וְכוּ', אֵין לָךְ רְשׁוֹת לְהַרְהֵר.

וְלִכְאוּרָה מֵה זֶה תֵּרַץ לְמֵה שְׂאֵמּוֹת הָעוֹלָם מוֹנִין – שְׂאֵין אִתָּה רִשְׁאֵי לְהַרְהֵר. וְנִרְאָה, כִּי הָאֲדָם, לְפַעֲמִים הוּא בְּגִדְלוֹת הַשֶּׁכֶל, וְעוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרוּךְ הוּא בְּהַתְּלֵהבוֹת, וְאִזּוּ יֵשׁ לוֹ טַעַם בְּתוֹרָה וְתַפְלָה – 'מֵתוֹקִים מִדְּבַשׁ וְנִפְתַּ צְוִפִּים' (תהלים יט יא).

וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם אֵינוֹ בְּמַחִין, וְצָרִיךְ לְלַמֵּד וְלִהְתַּפְּלֵל בְּלֹא הַתְּלֵהבוֹת, וְלִזְוֵה מוֹנִין אוֹתוֹ, שְׂאֵין טַעַם בְּתוֹרָה זֹו וּבַתַּפְּלָה זֹו – 'לְמֵה אִתָּה לוֹמֵד וּמֵתַפְּלֵל, לְכֵף פְּתִיב חֻקַּת הַתּוֹרָה – חֻקָּה הִיא וְאֵין אִתָּה רִשְׁאֵי לְהַרְהֵר, וְיִלְמַד וְיִתַּפְּלֵל כֵּף, כְּמוֹ שְׂיִכּוֹל.

התעלות התפלות הנמוכות על ידי התקשרות בצדיקים

וְהַתְּקוֹן לְזֶה וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ, וְזֶה הַתְּקַשְׁרוֹת הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחִין, בְּחִינַת דַּעַת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּבִזְוֵה יִהְיֶה תְּקוֹן לְאוֹתוֹן הַתַּפְּלוֹת שֶׁהֵם כְּגוֹף בְּלֹא נִשְׁמָה. וְזֶה הִיָּה גַם כֵּן טַעַם פְּרָה אֲדָמָה שֶׁנִּקְרָאת עַל שֵׁם מֹשֶׁה, שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּעַצְמָם לֹא הָיוּ בְּאִפְשָׁרֵי לְבוֹא לְכָלֵל תְּקוֹן זֶה, בְּלִתי הַתְּקַשְׁרוֹת מֹשֶׁה, בְּחִינַת דַּעַת.

אפלו אמירה לכד בתורה מביא קדשה

וְזֶה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאֹמֵר. כִּי אֲמִירָה בְּלִבְךָ בְּדַבְּרֵי תוֹרָה מִבִּיא קִדְשָׁה. וְזֶה גְזֵרַת הַמֶּלֶךְ, שֶׁיֵּשׁ כַח קִדְשָׁה בְּדַבְּרֵי תוֹרָה – 'זִכָּה נַעֲשֶׂה לוֹ סֵם חַיִּים' (יומא עב:), וְכֵן לְהַפֵּךְ חֵס וְשְׁלוֹם כְּמוֹ פְּרָה אֲדָמָה שְׂמֻטָּמָא וּמְטָהר:

אמרי צבי

רבי ירחמיאל צבי משעננא זיע"א (נכד רבי יחזקאל

מקומיר זיע"א)

מענה הרה"ק רבי שמואל אליהו מזוואליון זיע"א לטרוד בפרנסה ואינו מצליח ללמד

שעורי תורה כראוי

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר וכו' (יט ב). יֵשׁ לְפָרֶשׁ בְּזֶה עַל דְּרָךְ הַרְמָזוּ דְּרָךְ בְּעִבְרוֹת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּהַקְדָּם אֲשֶׁר שִׁמְעָתי מִפִּי אָבִי אֲדוֹנֵי מוֹרֵי וְרַבֵּי זְצִלַּה"ה (רבי אפרים משעננא זיע"א), שֶׁפַּעַם אַחַת בַּעַת עֶסְקוּ בְּמִשְׂא וּמִתָּן הִיָּה טְרוּד מְאֹד וְנִזְדַּמְנוּ לוֹ יְגִיעוֹת וּמִנְיַעוֹת הַרְבֵּה מְאֹד וְלֹא הִיָּה בִּיכְלָתוֹ לְלַמֵּד שְׁעוּרָיו כְּרֹאוּי, וְהִיָּה לוֹ עֲגָמַת נֶפֶשׁ גְּדוֹל מְזֵה, וְהַתְּנַצֵּל אֶת עַצְמוֹ לְפָנֵי אֲחֵיו הַרְבַּ הַצְּדִיק הַקְּדוֹשׁ מוֹרְנוּ הַרְבַּ שְׂמוּאֵל אֵלֶיָּהוּ זַצ"ל מְזוּוֹאֵלִין.

וְהַשִּׁיב לוֹ, שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּעִבּוֹרַת ה' לַעַת עֵתָה כְּפִי מֵה שְׂבִיכְלָתוֹ לַעֲשׂוֹת, וְאֹמֵר לוֹ עוֹד, שְׂאֵף אִם הָאֲדָם טְרוּד כְּכֵה שְׂאֵף כְּמַעַט אֵינוֹ מִבֵּין בְּפִרוּשׁ הַמְּלוֹת מְרַב טְרוּדוֹתָיו, מְכַל מְקוּם מְזֵה לֹא יִזְוֶע, וְיִתַּפְּלֵל וְיִלְמַד כֵּף, כִּי אֵף הַדְּבִוּר בְּתוֹרָה וּבַתַּפְּלָה – אֵף שְׂאֲמָרוּ בְּלֹא הַכְּנַת הַלֵּב – הוּא גַם כֵּן חֲשׁוּב וְנַעֲלָה מְאֹד לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעוֹלָיִם לְמַעְלָה.

היצר הרע מנסה להפיל לב האדם שלמדו אינו שוה ולא עולה לרצונו כיון שהוא בלי רכוז ועל האדם להתחזק ולרחותו

וְדַרְךָ זֶה נוֹכַח לְרָמֵז בְּפִסּוּק הַנִּזְכָּר, דְּהִנֵּה יָדוּעַ הוּא שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים כְּפִי אֲשֶׁר עַל הַגְּלוֹת וְהַפְּרִנְסָה גְּדוֹל מְאֹד אֲצִל כָּל אִישׁ, וּבִוְדָאֵי יִשְׂרָאֵל קִדְשִׁים הֵם וְכָל אֶחָד מֵהֶם חַזְקוֹת בְּעִבּוֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּפִי מֵה שְׂיִכּוֹל, וּבַעַת הַפְּנָאֵי יִלְמַד מַעַט מְזַעִיר, וּמֵי שְׂאֵינוֹ מִבֵּין בְּלִמּוּד אוֹמֵר אֵיזֵה מְזוּמוֹרֵי תְּהֵלִים.

וּבִוְדָאֵי הַיֵּצֵר הַרָּע בָּא לְהַסוֹת אֶת הָאֲדָם וְלִהְטוֹתוֹ מִדְּרָךְ זֶה וְיֹאמֵר לוֹ, לְמֵה לָךְ הַלְּמוּד הַמוֹעֵט הַזֶּה וּמֵה בָּצַע לָךְ בְּזֵה, הֲלֹא לְכֵף בַּל עֲמָךְ וְרַעֲיוֹנְךָ נְבוֹכִים הִמָּה בְּטְרוּדוֹת הַפְּרִנְסָה, וּמֵה יוֹעִיל לָךְ לְמוּד כְּזֶה שֶׁהוּא מִן הַשְּׂפָה וְלַחוּץ בְּלִי כּוֹנֵה וּבְרַעֲיוֹן נְבוֹךְ, וּבְטַח לֹא יַעֲלֶה לְרַצּוֹן לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וּבְטַעֲנָה זֹו רוּצָה הַיֵּצֵר הַרָּע לְדַחּוֹתוֹ גַם מִלְּמוּדוֹ הַמַּעַט שְׂלֹא יִלְמַד כְּלָל וְלֹא יֹאמֵר תְּהֵלִים. וְזֶה מְרָמֵז בְּפִסּוּק הַנִּזְכָּר שְׂלֹא לְשִׁמַּע בְּדַבְּרֵי הַיֵּצֵר הַרָּע שְׂרוּצָה לְהַדִּיחַ אוֹתוֹ מִבְּעוֹרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִלְּמוּד תוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה.

באור הפסוקים על דרך הנ"ל

וְזֶהוּ פְּרוּשׁ הַפְּתוּב זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר

צוה ה' לאמר, הינו שחוק ויכלל הוא בלמוד התורה והתפלה, שאף אם רעיוניו נבוכים מאד ומשקעים בעל הפרנסה והגלות, לאמר, הינו שיאמר אז את דבורי התורה והתפלה אף שהם בלא פונת הלב שאף האמירה בלבד בתורה ותפלה, אף שהוא בלא כונה הוא גם כן חקת התורה אשר צוה ה' ונקראת תורה לשמה:

שם משמאל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

העצה כאשר מרגיש האדם בשפל המצב – להתאמץ להפך בתוספת כח ואמץ להחזיק ברגה הגבוהה ממנו

וַיִּדְרַךְ יִשְׂרָאֵל נִדְרָ וְגו' [וַיֹּאמֵר אִם נָתַן תַּתָּן אֶת הָעֵם הַזֶּה בְּיָדֵי וְהַחֲרַמְתִּי אֶת עֲרֵיהֶם] (כא ב). נִרְאָה שְׂאִזּוּ הָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׂבוּרֵי לֵב מְאֹד, שְׂמַת אַהֲרֹן וְנִסְתַּלְקוּ עֲנֵנֵי כְבוֹד, וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה עֲדוּן לֹא חָזְרוּ, שֶׁהָרִי מַצַּד הַעֲדָר עֲנֵנֵי כְבוֹד בָּא לְהִלַּחֵם עִם יִשְׂרָאֵל, וְעוֹד זֹאת שֶׁהַתְּגַבְּרוּ וְשָׁבוּ מֵהֵם שְׂבִי.

וּבְעֵנִין בְּמִלְחָמַת עֵי שֶׁהָפּוּ אֲנָשֵׁי הָעֵי כְּשִׁלְשִׁים וְשִׁשָּׁה אִישׁ כְּתִיב (יהושע ז ה) 'וַיִּמַּס לִכְבֵּ הָעָם וַיְהִי לְמִיָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמַב"ץ שֶׁבְּמִלְחָמַת מַצְוֵה שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ לֹא הִיָּה רְאוּי שִׁיפֵל מִשְׁעֲרַת רֹאשׁם אֲרָצָה, קָל וְחֹמֶר לִימֵי מִשָּׁה. וְאֵף שֶׁכָּאֵן לֹא הִיָּתָה אֵלָא שְׂפָחָה, מְכַל מְקוּם הַרְגִּישׁוּ בְּזֵה שְׂפָלוֹת מַצָּבִם.

וְהִיָּתָה עֲצַתָּם לְהַפּוֹךְ, לְאַחֵז בְּדַרְגֵּינֵן גְּבוּהִין, הֵיָּינוּ שְׁעוּרָיו בְּקַרְבָּם אֶת הַנִּקְדָּה הַפְּנִימִית שֶׁבְּלִבָּם וְקַפְצוּ לְגִדְרִים, כִּי יָדוּעַ שֶׁנִּדְרַךְ הוּא בְּשַׁעַר הַנּוֹרָא, מִלְּשׁוֹן נִי דָר. וְזֶהוּ שֶׁבְּמִדְרָשׁ (במדבר רבה ע ב) 'וַיִּדְרַךְ יִשְׂרָאֵל' יִשְׂרָאֵל סָבָא, הֵיָּינוּ בְּחִינַת יִשְׂרָאֵל סָבָא שְׂבָהָה עוֹרְרוּ אִזּוּ.

מאמר בעל החדושי הר"ם זיע"א

וְזֶה לְמוּד לְאָדָם הַמְּרַגֵּישׁ שֶׁפֵּל מַצְבוֹ, יַעֲשֶׂה לְהַפּוֹךְ – וַיֹּאחֲזוּ דוֹקָא בְּגָבוּהַ מִמֶּנּוּ בְּתוֹסַפַּת כַּח וְאִמָּץ, וּכְמוֹ שֶׁשִּׁמְעָתי בְּשֵׁם אֲדָמוֹר הַרְי"ם זְצִלַּה"ה מְגוּר שְׂאֹמֵר בְּלְשׁוֹן אֲשַׁפְּנוּ: הָעוֹלָם אוֹמְרִים 'אִזּוּ מ'קַעַן נִישׁ אֲרִיבְעֵר מוֹז מֵעַן אַרוֹנְטָעֵר', וְאִנֵּי אוֹמֵר לְהַפּוֹךְ 'אִזּוּ מ'קַעַן נִישׁ אַרוֹנְטָעֵר מוֹז מֵעַן אַרִיבְעֵר' (תרי"ע ה):

מעלת התורה וישראל

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

אדם מישראל מלא קדשה מתוקה וערכה על ידי מעלת התורה ולכן משתוקקים כחות הטמאה לדבק בו

והנה ההבדל שבו הורמו עם בני ישראל משאר הגוים, הוא באמצעות קבלת התורה, שזולת זה הנה ככל הגוים בית ישראל. ומעתה טעמנו צוף דבש אמרי אל במה שאמר זאת חקת התורה, פרוש, חקה זו של הטמאה ותנאי טהרה תסבב מהתורה, כי על ידי שקבלו התורה, נעשו עם בני ישראל דבר שהרוחנים השפלים תאבים להדבק בהם, להיותם חסיכה של קדשה עליונה בתייהם גם במותם.

בחייהם, שבנגע במת או יאהילו עליו וכדומה, תדבק בהם הטמאה שבמת, ולא תחפץ להפרד אם לא בכח גדול אשר חקק ה' במצוה האמורה בענין של פרה אדמה. ובמותם גם כן תתברך הטמאה, כאומרם ז"ל (יבמות סא.) בפסוק 'אדם כי ימות וגו' (פסוק יד), 'ישראל מטמאין באהל, ואין אמות העולם מטמאין באהל'.

משל נפלא על החלוק בין גוף אדם מישראל לגוף אדם מהאמות

וכבר המשלתי במקום אחר ענין זה, לשני פלים שהיו אצל בעל הבית, אחת מלאה דבש ואחת מלאה זבל, ופנה אותם והוציאם לחוץ מהחדר. אותה שהיתה מלאה דבש מתקבצים לה כל הזבובים והרמשים, ואותה שהיתה מלאה זבל, הגם שיכנסו לה קצת מהרמשים, לא ישוה לשל דבש.

כמו כן אדם מישראל שמת, להיותו מלא קדשה המתוקה והערכה, בצאת הנפש ונתרוקן הגוף תתקבצו הקלפות לאין קץ, שהם כחות הטמאה התאבים תמיד להדבק בקדשה להנות מהערב, ולזה יטמא באהל.

ואפלו אף בתים מקרים ואחת פתוחה לחברתה, הטמאה תמלא כל החלל המקרה. מה שאין כן אשר לא מורע ישראל, להיותו משלל מהקדשה, אין כל כף התקבצות הטמאה, אלא חלק הממית הנדבק בגוף. ואשר יסובב הכל היא התורה:

תולדות יצחק

רבי יצחק מנשביו זיע"א

מצנה נמשלת לנר והתורה לאור | נר מאיר רק במקומו ואלו אור' אף למרחוק

יש לרמוז גם כן בכונת התרגום דא גזרת אורייתא, כי פתיב נר מצוה ותורה אור' (משלי ו כג), המצוה נמשלת לנר, ותורה לאור, ולהבין ההפרש בין נר לאור, הוא שפאשר גדליק נר בתוך חדר גדול אינו מאיר אלא במקומו, ומרחוק איננו מאיר, אמנם פאשר גדליק מאורי אור אבוקה גדולה, הנה גם אם החדר גדול הרבה, נתמלא פלו אורה.

תורה בטהרה מאירה את כל איברי האדם ומקדשת מחשבותיו

וכן התורה הקדושה, אם לומד אותה במחשבות קדושות וטהורות, ומדבק את עצמו להתורה הקדושה, אזי היא מאירה בכל הרמ"ח אברים של האדם, ומבטלת ממנו כל המחשבות ותאוות רעות, כמאמר ר"ל (קידושין ב:) בראתי יצר הרע, בראתי תורה תבלין.

דא גזרת אורייתא - הכרתת כל סוגי הרע על ידי תורה בטהרה

וזוהו פונת התרגום דא גזרת אורייתא, 'גזרה' לשון הכרתה, רצה לומר שעל ידי תורה כזו יכול לבטל ולהכרית כל ענינים רעים, וכל הדינים והמקטריגים שבעולם:

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

ביציאת נשמה של אדם מישראל יש לקרע קל וחמר מספר תורה שנשרף

או יאמר על כן יאמר בספר מלחמת ה' (כא יד), שצריך האדם להביא ראיה מהספר, שילחם מלחמות ה', דהנה איתא בשלחן ערוך יורה דעה (שמ ה), העומד בשעת יציאת הנשמה מאיש ישראל בר מנן צריך לקרע, מקל וחמר מספר תורה שנשרף.

הקל וחמר הוא כי כח ומעלת התורה הוא רק מחמת ישראל המקומים אותה

ומהו הקל וחמר, הוא כף, כי מה היא כח הספר, היא מחמת ישראל שהם מקימים אותו, וקל וחמר ישראל המקום אותה בודאי גדול מהספר תורה, כמו שאיתא במדרש רבה (כ"ד א ד) מחשבתן של ישראל קדמה למחשבת התורה, כי כל איש ישראל יש לו חלק מהתורה, ומפני כן מחשבתן צריך להיות קודם לתורה.

כפי שאסור להשהות ספר שאינו מנה כן על האדם להגיה את עצמו מפניו ככל עת

ומצינו (כתובות יט:) שאסור להשהות ספר שאינו מנה בתוך ביתו, קל וחמר אדם עצמו - להשהות עצמו בלי הגיהה - שיגיה את עצמו תמיד בכל עת, אם לא פגם מה שפגגד זה נעשה פגם בגופו כמו טעות בספר תורה חלילה.

הרמז בלשון הפסוק על פי הנ"ל

וזה על כן יאמר האדם בספר, מפני שמעלתו נותנת כח בהספר, ונמצא שמעלתו גדול מכח הספר, ואסור להשהות ספר שאינו מנה בתוך ביתו, מכל שכן שצריך הוא עצמו להלחם תמיד מלחמת ה' הוא מלחמת היצר:

פרשת חקת

שהוא כח הצמיחה, ומכל מקום הוא כולל גם כן בחינת 'דומם', שהרי עצמיות העץ זולת כח הצמיחה שבו הוא כמו בחינת 'דומם', אלא שנוסף על זה שיש בו גם כן כח הצמיחה, ועל שם שנוסף בו על הדומם בחינה זו שצומח נקרא 'צומח'.

וה'חי', יש בו כל זה ונוסף על זה נפש החיונית והרצונית, מה שאין כן בצומח ודומם, ועל שם זה נקרא 'חי'.

ארבע בחינות: מדבר, חי, צומח, דומם, והעליון מהם כולל את התחתון גם כן. כמו הנה ה'דומם' שהוא בחינה האחרונה ותחתונה מארבע בחינות הנ"ל, על כרחך אינו רק בבחינתו לבד שהוא דומם, אכל בחינת 'צומח' 'חי' כו' הוא בבחינת הסתלקות ממנו.

וה'צומח', כמו האילנות והעשבים, יש בהן חיות יותר מ'דומם',

ולקח הכהן עץ ארו וזוהב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה כו' ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי (יט ו-יז)

לקוטי תורה

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

ארבע בחינות מדבר, חי, צומח, דומם | העליון מהם כולל את התחתון

להבין זה יש להקדים כי הנה נודע שיש

וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו
טמא הוא (ויט טו)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

ברית הלשון וברית המעור תלויים זה בזה

אפשר לרמז על ברית הלשון וברית המעור, דהם הפלים הפתוחים באדם, ומוציאים וכו', ואם לא שמרם האדם פראוי ופגם באחד מהם כל גופו נפגם. ומה שפוגם בזה פוגם בזה, דהנה עקר שמירת שניהם הוא על ידי טהרת המחשבה, כי אם האדם מתדבק בקדושה ובטהרה פראוי ממילא נשמרו פיו ובריתו, ואם לא הייתה טהורה מחשבתו שניהם נפגמו.

ואף אם לא פגם פי אם בדבור, נפגם הברית ממילא, וכמו שנאמר (דברים כג טו) 'ולא יראה בך ערות דבר', דעל ידי דבור נפגמה גם הערוה, ולכן צריך שישמר פיו ושמירה פראוי, ובזה ימצא מנוחה מצד הפה ומצד הברית. וכל זה עקר שמירתו על ידי טהרת המחשבה בקדושה ובטהרה.

שמירתם תלויה בקול דבור ומחשבה בקדושה ובטהרה

וזהו שאמר וכל כלי פתוח, הם ברית הלשון וברית המעור, אשר אין צמיד פתיל עליו, צמיד גימטריא קד"ם, וקד"ם ראשי תבות קיול דבור מחשבה, כלומר עקר שמירת שני פלים אלה תלוי במחשבתו וקולו ודבורו, שאם טהר מחשבתו וקולו ודבורו נשמרו שני פלים אלה, ואם לאו אין להם שמירה.

והנה צמיד במלוי 'צד"י מ"ם יו"ד דל"ת' גימטריא בקדושה ובטהרה, דהינו שישמר המחשבה והקול והדבור הרמוזים בצמיד בקדושה ובטהרה. זהו הצמיד שיהיה פתיל עליהם שלא יטמאו, ואם אין הצמיד הזה פתיל על כל אחד מהם טמא הוא, לפיכך צריך האדם שיתבונן ויתעורר לשמר הדבר הזה בזהירות גדולה:

וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו
טמא הוא (ויט טו)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

שלוש חלקות בהצלה מטמאת אהל על ידי צמיד פתיל

בהלכה דהצלה מטמאת אהל על ידי צמיד פתיל שלוש חלקות נראה רמב"ם טומאת מת פכ"ג ה"א-ב:

כך בוער אנפין שנקרא 'צומח' יש בו קטנות וגדלות, שיש מחין דקטנות, ומחין דיניקה, ומחין דגדלות ראשון, וגדלות שני כו'. וזהו גם כן ענין עץ ארז ואזוב שהיה משליך לתוף שרפת הפרה, שארז הוא היותר גדול שבצומח ואזוב הוא הנמוך שבמין הצומח, כמו שנאמר 'מן הארז אשר בלבנון ועד האזוב אשר יצא בקיר' (מלכים א' ה יג).

והחכמה נקרא 'חי' כמו שנאמר 'והחכמה תחיה', וזהו ענין מים חיים הנובעים מתחת לארץ. כך הוא החכמה מאין תמצא מבחינת פתר שנקרא מקור חיים.

והכתור נקרא 'מדבר' שהוא למעלה מבחינת חי וכנ"ל, שעל זה נאמר 'כי עמך מקור חיים'. וגם נקרא בשם 'מדבר' על שם היותו מקור הדבור. אף שהדבור הוא בחינת דומם, אלא משום דנעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו דיקא, שהמלכות שרשה מכתור, ולכן בעשר ספירות דאור חוזר המלכות הוא כתור, כמו שאיתא בעץ חיים. ולכך המלך לובש הכתור והעטרה.

לכן שרש הדבור נמשך מבחינת פתר דוקא שנקרא על שם זה 'מדבר'. ולכן האותיות הם מקיפים על השקל ומליבישים אותו, כי שרשם מלמעלה מהחכמה. ועל כן אותיות התורה שרשם מבחינה ומדרגה גבוה יותר מהחכמה שבהן, דאורייתא מחכמה נפקת, והאותיות שרשם מבחינה שלמעלה מהחכמה כו'.

ביאור ענין מעשה הפרה על פי הנ"ל

וזהו ענין מעשה פרה, כי האפר הוא העלאת מיין נוקבין, וכלול בזה המיין נוקבין מכל ג' בחינות דומם צומח חי, שהפרה היא חי, ונעשה אפר, וגם עץ ארז ואזוב שהן בחינת 'צומח', והצומח כולל בעצם גם כן בחינת 'דומם', ושני תולעת הוא בחינת דבור שכחו בפיו, נמצא הוא שרשו נגד בחינת 'מדבר', וגם האותיות הדבור עצמן הם בחינת 'דומם'.

וכל זה הינו מפני שמעשה פרה הוא פללות בחינת רצוא ושוב, ולכן נקרא חקת התורה, על כן נעשה האפר שהוא הרצוא מפללות הבחינות שבעולם דומם צומח חי כו', לכן על ידי זה אחר כך בקדוש מי חטאת ינתן עליו מים חיים הוא המשכת מיין דוכרין מבחינת 'והחכמה תחיה' שהוא מבחינת מוחא סתימאה כו' (נו, ד - נו, ב):

אבל מכל מקום פלול בו גם כן בחינת צומח ודומם כי בכלל מאתים מנה.

והינו שיש חיות קטנים וגדולים, והקטנים הולכים ומתגדלים, וזהו בחינת 'צומח' שיש ב'חי'. וגם יש בו בחינת 'דומם' על דרך הנ"ל שבצומח יש בחינת דומם. ויותר נראה זה בעצמות שבגוף הבעל חי, שהן בחינת דומם מצד עצמן רק שמפל מקום הן בחינת 'צומח' ו'חי' גם כן.

וה'מדבר' שיש בו נפש השכלית המדברת, מפל מקום כולל הוא גם כן בו בחינת 'דומם צומח חי', שהרי הוא חי והקטן מתגדל כו'.

כמו שגשמיות האדם כלולה מדומם צומח חי מדבר גשמיים, כן הנפש המדברת כלולה מדומם צומח חי

והנה כמו שה'מדבר' שהוא האדם, כלול מארבע בחינות דומם צומח חי מדבר גשמיים, כמו כן בכלות הנפש המדברת יש גם כן בחינת התפללות מדומם צומח חי. מחשבה ודבור ומעשה כלם הם בחינת 'דומם', שהרי מאות ודבור אחד לא יתנהג אות ודבור אחר, וכשמדבר דבור אחר זהו המשכה אחרת מלח הדבור, אבל מדבור זה שצא ממנו לא שך שום הגדלה וכמו שהוא כך ישאר. וכן באותיות המחשבה. ואין בהם גדול וצמיחה לכן נקרא 'דומם'.

והמדות הם בחינת 'צומח', שיש בהם צמיחה מקטנות לגדלות, למשל אצל הקטן המדות שלו לדרים קטנים וכשמתגדל יהיו המדות יותר במעלה לפי ערכו, ואפלו בגדול בתחלה המדה ובהתפעלות קטנה כמו נצוץ אש ואחר כך מתרחבת ומתגדלת.

והשקל הוא בחינת חי, כמו שנאמר 'והחכמה תחיה' (קהלת ז יב). וכתור שלמעלה מהשקל הוא בחינת 'מדבר'. שהדבור עצמו הוא בחינת דומם כנ"ל, אמנם בחינת 'מדבר' הוא בחינת פתר שבו יוכל לדבר. וראיה מהקטן שמבין כל דבר ואינו יכול לדבר עד שמתגדל מעט, והינו מפני שהדבור הוא ממקום גבוה יותר מהשקל המובן ומשאג.

כאור הענין במדות העליונות שלמעלה

וכמו כן יובן למעלה, שבחינת אותיות מחשבה ודבור שלמעלה הם בחינת 'דומם', ולכן נקרא בספר יצירה 'אבנים' - 'שתי אבנים בונות שני פתים' כו'.

והמדות עליונות הם בחינת 'צומח', שפמו בצומח יש גדול וצמיחה

עצמו, לברור ולזככו, עד לזכוף בשלמות, שאין להגוף שום מציאות לעצמו, וכל ענינו של הגוף הוא אף ורק לגלות אור נשמתו, אזי נצל מטמאה שבאהל המת.

— ובשני אפנים אלו אמרה תורה, דאימתי יכול הפלי (הגוף) להציל מטמאה של אהל המת, רק כאשר 'צמיד פתיל עליו', שהוא שקוע כל פלו בעבודה זו [אם להגביה את עצמו למעלה ממדידות והגבלות גופו, עד שגופו אינו בגדר 'פלי'; או העבודה דברור וזכוף הגוף עצמו, עד שהוא בגדר 'חרס', ואנכי עפר ואפר, בטל בתכלית אל הנשמה], מה שאין פן אם יש 'פתח' לאויר העולם, אזי לא נצל מטמאת אהל המת.

וזהו הרמז בהחלוק בין פלים שאינם מקבלים טמאה וכלי חרס, שבכלי חרס גזרו חכמים שלא יצילו על כלי שטף או בגדים שבתוכם, מה שאין פן בכלים שאינם מקבלים טמאה שלא גזרו גזרה זו:

באפן הא', שאין לו שכיחות לעבודת הגוף עצמו, והוא כמו שאינו נמצא באהל המת פנ"ל, אם פן אינו בגדר טמאה, ולכן אין צורך בגזרה; מה שאין פן באפן הב', שהיא עבודה בתוך הגוף, הרי סוף סוף יש אפשרויות לענין הטמאה (כיון שעבודתו היא עם הגוף עצמו), ולכן החכמים שהוסיפו גדרים וסיגים, גזרו שכלי חרס לא יצילו בפני הטמאה.

אלא שגזרה זו היא רק בנוגע כלי שטף ובגדים, שהם דברים שאינם חלק מהאדם עצמו אלא דברים שחורף ממנו, ולכן אף ששיכים אליו (פנרמז בזה שנמצאים תוך הפלי חרס), מפל מקום, אין קדשת נשמתו מאירה בהם כל פן, ולכן גזרו חכמים שאינם נצולים מטמאת האהל;

מה שאין פן אדם הנמצא תוך כלי חרס — דאדם (מלשון 'אדמה לעליון') קאי על נשמת האדם — אינו בכלל גזרה זו, כי הנשמה עצמה, להיותה בתוך 'פלי חרס' ש'צמיד פתיל עליו' (הינו שהגוף בטל אליה בשלמות), אין חשש שטמאת עולם הזה תגע בה חס ושלום;

וכן לא גזרו על אכלין ומשקין שבתוך כלי חרס, כי הם נעשים דם וכשר כבשרו ומתיחדים עם גופו, וכיון שגופו הוא בדרגת 'פלי חרס', לכן גם האכלים ומשקין שנעשים חלק מגופו נצולים מטמאת עולם הזה (חלק לח עמ' 76-73):

שבא לידי מצב שהוא משמר לגמרי מטמאת עולם הזה.

וזהו הרמז בפרטי ההלכות על דרך האפנים השונים שבליים מצילים מטמאה באהל המת, שהם 'עצות וכו' מגדול העצה' אף אפשר לו לאדם להציל את עצמו מטמאת עולם הזה (אהל המת), ויש בזה דרכים שונות:

ה'פלי' הוא גוף האדם, שבו מתלבשת הנשמה, וסתם כלי מקבל טמאה באהל המת, כלומר, הגוף מצד עצמו מתפעל מסביבתו, ובמילא מתפשטת הטמאה גם בנשמת האדם ופוגעת בקדושתה. אבל יש אפנים שה'פלי', הוא הגוף, יכול להציל מטמאת האהל, ובכללות — ב' אפנים בדרך:

אפן א' — כאשר הפלי אינו מקבל טמאה, שהוא כלי כזה 'שאינו חשוב כלי לענין טמאה'. וענינו ברוחניות, כאשר עקר עבודת האדם היא עבודת הנשמה, שאור הנשמה מאיר אצלו באפן גלוי, והגוף לא זו בלבד שאינו מסתיר על אור הנשמה, אלא עוד זאת, שאפלו אינו מגביל אותו (פל פה), ולכן אין עליו דין 'פלי' (בנוגע לדיני טמאה), כיון שגוף זה אינו מגביל את אור הנשמה.

ואפן שני — כאשר הפלי הוא כלי חרס הנעשה מעפר. וענינו בעבודה הוא ענין הבטול ('ואנכי עפר ואפר', ונפשי כעפר לכל תהיה'), שהגוף אין לו מציאות (בפני עצמו), אלא הוא בטל בתכלית להנשמה, באפן שקדשת הנשמה חודרת תוך כל פרטי הגוף ובמילא אין נתינת מקום לאיזה ענין של טמאה, הפך החיים והקדושה של הנשמה.

זאת אומרת: באפן הא', הרי מלכתחלה אין פאן הגבלה מצד הגוף, וכל העבודה היא עבודת הנשמה ('עובדי ה' בנשמתם'). ולכן אין טמאת עולם הזה פוגעת בו, דכיון שנמצא ב'פלי' שאינו בגדר טמאה (שהרי אין גופו 'פלי' המגביל גלוי אור נשמתו), הרי זה פאלו שאינו נמצא 'באהל המת' (מקום הטמאה).

מה שאין פן באפן הב', הרי הגוף הוא בגדר 'פלי' המגביל את גלוי אור הנשמה [שלא כן כלי חרס הוא כלי שייכול לקבל טמאה (על כל פנים מאויר), כיון שהפלי פועל הגבלה באור הנשמה]; אלא דכאשר האדם עובד עבודתו עם הגוף (פלי)

א, פלים שאינם מקבלים טמאה מצילין בצמיד פתיל על כל מה שבתוכם גם מדברי סופרים. ב, כלי חרס המקף בצמיד פתיל, שמציל על אכלין ומשקין, וכן מציל על אדם שנתון בתוך החבית, אבל מדברי סופרים אינו מציל על כלי שטף ובגדים. ג, אדם שבועליה וקדרה על פי הארבה — שאז אין הפלי חרס מציל על האדם שבועליה זו.

ביאור הענין בעבודת האדם לקונו
באור הענין בעבודת האדם לקונו: ענין ה'חיים' ברוחניות ובעבודת האדם פרושו וענינו הדבקות בה', כמו שנאמר 'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום', שהקדוש ברוך הוא נקרא חיים, ויתרה מזו — הוא מקור החיים, 'מחיה החיים'. ולכן נקראים בני ישראל 'חיים', להיותם דבוקים בהקדוש ברוך הוא, שהרי נשמתם היא 'חלק אלקה מפעל ממש', וכמאמר 'חבוקה ודבוקה בך'.

ומכאן, שהעדר הדבקות באלקות חס ושלום הרי זה ענין של 'מיתה', הפך החיים. ולפי זה יש לבאר, דענין 'אהל המת' ברוחניות קאי על כללות עולם הזה (לפני ברורו), הנקרא בשם 'עולם הקלפות וסטרא אחרא' (פי עולם הזה הוא מלא קלפות וסטרא אחרא שהן נגד ה' ממש'), והרי קלפה היא מקום המיתה והטמאה ה' ישמרנו'.

ונמצא, שירידת נשמת האדם לעולם הזה היא בדוגמת אדם הנמצא באהל המת. והנה אף שהנשמה מצד עצמה, להיותה נשמה טהורה דבוקה בה', הרי היא 'חיים' שאין טמאת מת של עולם הזה יכולה לפגע בה, מפל מקום, על ידי התלבשות הנשמה בגוף גשמי, שבזה נעשה קשר בין הנשמה והעולם שמחוצה לה, אפשרי שטמאת עולם הזה תפגם בקדושתה, וזקוק לענין של שמירה ('הצלה') מטמאה זו.

ובכללות, הדבקות של הנשמה בהקדוש ברוך הוא בהיותה למטה בעולם הזה היא על ידי עסק התורה ומצות, 'ראה נתיי לפניך היום את החיים ואת הטוב גו' ובחירת בחיים'. אלא שזוהי שמירה והצלה בעת עסקו בתורה ומצות, מה שאין פן בעתים שעוסק בצרכי גופו ופרנסתו כו', זקוק אז לשמירה נוספת מטמאת עולם הזה. ושמירה והצלה זו היא כאשר משנה מהותו של הגוף, עד

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם (כ יב)

ערוגת הבשים

רבי משה מחוסט זי"ע"א

הסתייגה בין הפסוקים 'עין' ה' אל יראוי ו'עניני' ה' אל צדיקים

כבר האריכו הקדמונים בבאור הפרשה ובחטא מי מריבה, ונראה לי בסייעתא דשמיא לבאר, על פי מאמרם ז"ל (שהש"ד ח יט) כתוב אחד אומר 'עין' ה' אל יראוי' (תהלים לג יח) וכתוב אחד אומר 'עניני' ה' אל צדיקים' (שם לד טז), כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום וכו' [מביט אליהם בשתי עיניו, ובשעה שאין עושים רצונו מביט להם בעינו אחת].

השגחת הבורא מכנה 'עין' מצד התבוננות והשגת הברואים בענין ההשגחה

ותכן הפונה, דהשגחתו של השם יתברך נקרא 'עניני' ה'. ובאמת אחד מעקרי האמונה, שהבורא יתברך שמו אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמיון כלל. וענין 'עניני' ה' הוא לערך השגחתו מה שאנו מסתכלים בעין שכלי להבין ולהשפיל ענין השגחתו עלינו, לכן נקרא השגחתו בבחינת עין.

בנסים על טבעיים הכל מודים בהשגחתו יתברך

והנה קשה השם יתברך עושה נסים חוץ לדרך הטבע, אז ראו כל עמי הארץ כי השם יתברך עושה אלה ואי אפשר להכחיש פזאת, אבל מפל מקום אפתי אין זה אמונה שלמה.

עקר האמונה השלמה היא ההשגחה שגם מנהיגי ומקרי העולם משגחים מאתו יתברך

אבל צריך להאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים - אפלו מה שנואה שמתנהג בן בדרך הטבע, לאו משום דעולם כמנהגו נוהג ואין מי שישגיח עליו, אלא הכל בכח הבורא ומנהיג לכל הברואים יתברך שמו - אלא שכחו מלבש בדרך הטבע ונסתרו במלבוש הטבעי. ומפל מקום המסתכל בעין שכלי מתבונן דהכל הוא על ידי מלכותו שהיא בכל משלה.

עין ה' - השגת ההשגחה רק מצד נסים שלמעלה מהטבע

והינו דאמרו רז"ל, 'בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום', אז אין להם השגה והפנה לראות השגחתו יתברך שמו אף בדבר שמתנהג על פי דרכי הטבע. ואי אפשר להם להשיג השגחתו אלא על ידי שמסתכלין בנסים שהם למעלה מן הטבע, והינו בחינת 'עין' ה' אל יראוי, הסתכלות בבחינה אחת.

עניני ה' - השגת ההשגחה אף במקרי הטבע

אבל בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, אז יש להם הבחנה להבין ולהשפיל, ולא לבד מה שהשם יתברך משדד הטבע הוא על ידי השגחתו, אלא גם מה שהשם יתברך מנהיג עולמו על פי דרך הטבע, הכל הוא על פי השגחה פרטיית. ואז הוא בבחינת 'עניני' ה' אל יראוי, שני מיני הסתכלות, א' בנסים שהם חוץ לדרך הטבע, ועוד במה שהוא בדרך הטבע.

במקרה ראו עם ישראל רק את הנהגת ההשגחה הנסיית

והנה בהיות ישראל במדבר, היו רואים הנהגתו יתברך שמו בנסים ונפלאות שהם חוץ לדרך הטבע. ועדין היה צריך להראות להם דכל מה שמתנהג על פי דרך הטבע גם כן הכל הוא על ידי השגחתו פרטיית - אלא שהוא נסתר ומלבש בהנהגה טבעיית.

אמונת ההשגחה במקרי הטבע נצרכת ביותר למי שעוסק במשך היום בעניני העולם | יש להאמין שצרכי האדם נבראו מראש בהשגחה ורק מלכשים בדרך הטבע

והוא יסוד ושרש האמונה שצריך לקבל עליו מדי יום ביומו, בפרט למי שעוסק בהיותו העולם הזה, לבל יעלה על דעתו שכחו ועצם ידו עושה חיל, אלא שהבורא יתברך שמו זן ומפרנס ומכלכל בריותיו בחסד וברחמים מקרני ראמים עד ביצי פנים, ומאן דהיביב חיי יחיב מזוני, ומייד כשעלה ברצונו הפשוט לברא את האדם צפה והביט עד סוף כל הדורות וברא לכל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו ואשר צריך לו לתקונו ולשלמותו, אלא שהלביש כל זאת בדרך הטבע לצורך תקונו של אדם.

על ידי שמקבל על אמונת ההשגחה בכרך יאור עז כבואו כמגע עם חברת בעלי העולם הזה

ועל ידי זה שיקבל עליו אמונה זו בבקר בבקר בעמדתו להתפלל, על ידי זה יהיה אחר כך אפשר לעמד בנסיון נגד

כל טכסיטי היצר הרע המתנגדו ורוצה לתפשו ברשתו כמשאו ומתנו בענין עברות המתרגשות לבא בהתעורבותו עם חברת בעלי עולם הזה.

מעשה מהבעל שם טוב זי"ע"א ותלמידו בענין אמונת ההשגחה

כמו ששמעתי אומרים עליו על הבעל שם טוב זי"ע, פעם אחת היה מהלך בדרך בארץ ציה בלי מים עם אחד מתלמידיו בזמן הקיץ וחם נורא מאד לוחטה כל האויר. ויצמא שם תלמידו למים וכבר הגיע עד דכדוכה של נפש, והפציר ברבו להמציא לו מים.

והשיב לו רבו ושאלו: האתה מאמין באמונה שלמה שבשעה שברא השם יתברך עולמו צפה והביט עד סוף כל הדורות והמציא לכל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו, והכי נמי אם אמת שאתה צריך למים כעת, בודאי ברא הקדוש ברוך הוא מים עבורך, וכאם לא תמצא מים אזי ראיה שאין צריך לך כעת למים, דאלמלי היית נצרך לכן באמת בודאי היה השם יתברך בורא בערך מים במקום הזה.

והשיב תלמידו שהוא מאמין בן חזר ושאלו הבעל שם טוב זי"ע אם הוא מאמין בן באמונה שלמה בלא לב ולב, והשיב הן. ואמר לו הבעל שם טוב זי"ע: אם אמת נכון הדבר, הרי לך מים במקום הזה, וקבע מים מארץ מלחה. ובענין אמונה זו צריך שיהיה כל אחד מישראל חזק ואמיץ.

כיון שבארה של מרים נכרא מראש הכריאה שוב לא היה נס מחוץ לדרך הטבע והנה חזוק והוכחה שגם ההנהגה הטבעית בהשגחה

והנה כל זה היה מוכח ממה שהבורא יתברך שמו ברא בארה של מרים ערב שבת בין השמשות לצורך ישראל כשיהיו במדבר שממה. ואם כן אין זה בכלל נסים שחוץ לדרך הטבע, כיון שכבר נברא הבאר מששת ימי בראשית לצורך זה. ועתה רצה השם יתברך להראות להם כן ועל ידי זה יתחזק אצלם האמונה שגם מה שהוא בדרך הטבע הוא בהשגחתו הפרטיית.

דיוק דברי רש"י על פי הנ"ל

וזה הפונה במה שפרש רש"י לפי שהלך לו אותו סלע ונסתר בין שאר הסלעים, והוא ענין הסתרת השגחתו בכל מה שיתנהג על פי דרך הטבע שהנהגתו יתברך שמו מסתתר ואינו נראה בעליל, ובאמת עתה שהיו עלולים לכנס לארץ ולעסק בעניני

• לשונות של אור •

הרפתקאות דערו עליה ולא נטה רגליו מדרך הישר מלזוז חס ושלום מדרכי ה'.

באר לשון הפסוק על פי הנ"ל

וזהו באו חשבון, נבא לחשב הדברים איזהו דרך העולה בית אל זהו הדרך לכו ונלכה, ועל ידי זה תבנה נבנים חסדים גדולים בעולם, וכאמור 'עולם חסד יבנה', ותכונן שיהיה קיום, כמו פן ובסיס שהוא קיומו ועמידתו של דבר, עיר סיחון פנ"ל שיהיה מן אותם הבחורים המתחילים בעבודת ה', 'סיחון' הוא מלשון סנח עם אמו הנ"ל, יהיה מהם עיר וקהל ויתקיימו לעד ומעשה ידיהם יכוננו עליהם אמן:

• לשונות של אור •

בשחון

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

מהבורא יתברך יורד רק טוב

מאתו השם יתברך לא יבא רע כלל להעולמות, ואפלו אם נראה למטה רעה למעלה הוא טובה והתכלית הוא טובה, וכן מי שעיניו פקוחות ומסתכל תמיד למעלה יודע שזאת הוא טובה (ד"ה ועתה):

עבודת ה'

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

יש לעבד את הבורא בכל פרטי המדות

שאדם צריך לדבק עצמו ולעבד השם יתברך בכל מדותיו, ואל יאמר שדי לו לבחור לעצמו איזה מדה, או ללמד, או להתפלל, או לתן צדקה או איזה מדה אחרת, רק צריך האדם לקבל על עצמו לדבק את עצמו בכל נפשו בכל מדותיו האפשרי בכל ההתאמצות (פרשת קורח ד"ה זה יהיה):

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

יזרזו למהר לעבודת הבורא בעורו בחיים חיותו

צריך האדם להיות חרד ולהקיש לעסק בוד"ת בעודנו בחיים חיותו בעוה"ז, ואל יאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה, לכן צריך להיות קר בעיניו היום וישעשה שהוא בעוה"ז עזנו בכתו לתקן הכל ללמד תורה, אבל אח"כ אם יתן כל

כא לרמוז, דתפלות פללות כל בני ישראל אינם מכונים בשעה אחת, דעיר מקדמת ועיר מאחרת, ובעיר עצמה יש בית הכנסת מקדמת ויש מאחרת, ולפי זה יש לשאל היאך הוי תקון השכינה ועליתה וירידתה, אם בעיר אחת עוסקים בעלייתה ועיר אחת עוסקים בירידתה, היאך תקים הדרך.

הקדוש ברוך הוא מקבץ כל התפלות עד שישלמו תפלות כל ישראל

והנכון הוא, שהקדוש ברוך הוא מקבץ כל התפלות עד שישלמו תפלות כל ישראל, ואז התפלה עושה פעולתיה למעלה, ועל ידיהם יורד השפע לכללות ישראל. וזהו שאמר היא **הבאר אשר אמר ה' למשה אסף את העם** - דהינו עד שיתקבצו כל תפלות ישראל, אז ואחנה להם מים - דהינו, הם על ידי תפלתם מעלים מין נוקבין, ועל ידי זה יורדים מין דוכרין, ובנה בא השפע לישראל.

משירת הים מתחיל תקון השכינה הראוי

ומפרש ואזיל כיצד מעלין ישראל השכינה, ונהו 'אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה' (פסוק יז), הנה בזהר הקדוש (ח"ב קלב.) אמר, דאמירת השירה שאנו אומרים בתפלת שחרית, משם מתחיל תקון השכינה הראוי.

וזהו שאמר אז ישיר ישראל את השירה הזאת - היא שירת הים, בנה אומרים עלי באר - שהיא השכינה, דעכשו דעולה לעולם הבריאה היא העליה המעלה:

העולם הזה היו צריכין לחזוק האמונה זו.

מטהו של משה היה מיוחד לנסים שמוחי לדרך הטבע

והנה מטהו של משה היה מיוחד לפעל נסים חוץ לדרך הטבע, כמו כל המכות שהכה השם יתברך לפרעה וכל חילו, רבם היו על ידי המטה, וכמו כן קריעת ים סוף וכיוצא בזה.

כיון שהוציא הסלע מימיו על ידי המטה החטאה המטרה של הוראת ההשגחה בדרך הטבע

ועתה שהסלע הוציא מימיו על ידי המטה, לא היה נראה השגחתו יתברך שמו אלא על ידי נסים חוץ לדרך הטבע. אבל באמת לא הצרכו כעת לגס חוץ לדרך הטבע, דהא בארה של מרים כבר נבא בעולם לצרף ישראל, ולא היה מן הצרף אלא לדבר אליו להוציא מימיו. **ואלמלי** עשו כן משה ואהרן, היו ישראל מפירין ומבנים דכל מה שהוא מתנהג בדרך הטבע הכל בהשגחתו יתברך שמו, דמיד בתחלת הבריאה צפה השם יתברך והביט עד סוף כל הדורות לברא לכל אחד ואחד די מחסורו אשר יחסר לו לצרף שלמותו ותקונו, על דרך שהבאתי האי עובדא בשם הבעל שם טוב זי"ע הנ"ל, והיא בחינת 'עיני ה' אל יראוי', שני מיני השגחה, הן מה שנגאה על ידי מפעלות השם יתברך חוץ לדרך הטבע הן במה שמסתתר ההשגחה בהנהגת הטבע.

בארץ ישראל הצרכו לחזוק אמונת ההשגחה בטבע כיון שעסקו בה בישונו של עולם בדרך הטבע | לכן נעשו משה ואהרן לא להכניסם לארץ ישראל

והינו דאמר להם השם יתברך יען לא האמנתם בי להקדישני 'לעיני בני ישראל, שאלמלי דברתם אל הסלע היה בכחכם להשריש בלבבות בני ישראל האמונה שהשגחתו יתברך שמו היא בבחינת 'עיני ה' אל יראוי', לכן מדה כנגד מדה לא תביאו את בני ישראל וגו', דבארץ ישראל שכל אחד ואחד יעסק בדרך הטבע היו צריכין לחזוק אמונה זו למען לא ידמו בנפשם חס ושלום לחשב שעולם כמנהגו נוהג:

היא הבאר אשר אמר ה' למשה אסף את העם ואתנה להם מים (כא טז)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

כיצד יתכן תקון השכינה בזמן אחד אם בכל מקום מתפללים בזמן אחד

חללי דעלמא בעד יום אָחד לשוב לעוה"ז
למקן מה שעות אָז לא נניחוהו (ד"ה זאת
התורה):

צדיק

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

'עשה לך שרף' - צדיקים השורפים
בקדשתם, 'זהו כל הנשוד' - כל מי
שחסר לו דבר מה, 'נראה אתו' - את
הצדיק 'נחי'

'עשה לך שרף', רוצה לומר בני אדם
השורפים בקדשתם וכרשפי אש
ההתלהבותם, כנראה הצדיקים הללו עליהם
נאמר 'ותגזר אמר וכו'.' 'ישים אתו על נס'
פרוש שתשים את הצדיק הזה לנס לעולם
שיבינו הכל שכל פעולותיו ומעשיו הכל מעשה
נסים. וזהו 'כל הנשוד' רוצה לומר כל מי
שיש לו נשיכה, היינו שחסר לו איזה דבר,
הן פוּאָה והן מזוני חיי בני. 'נראה אתו נחי'
תבין כנראה כל זהו בעלמא ומשיך לו
הצדיק הנ"ל הכל (פרשת פקודי):

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפ"שטיין זיע"א

המסתכל על הצדיק והצדיק מתפלל עליו
מתרפא

שאם אדם רואה את הצדיק האמתי ומסתכל
בצורתו הקדושה והוא מתפלל עליו,
מיד מתרפא, וכן כל שאר צרכי בני אדם
בני חיי ומזוני, כלם תלוין בתפלת הצדיק
(ד"ה א"י וידבר):

הנוסעים לצדיק הם ענפים משרש נשמתו
לכן יש לכל צדיק אנשים הנוסעים אליו
להתדבק עצמם עמו, והם ענפים משרש
נשמתו, ועל ידי התקרבותם אליו הוא מעלה
ומקשר את נשמתו בשרשן למעלה, והם
ניצוצים שלו שצריך להעלותן (ד"ה וישלח):

על ידי הצדיקים הפועלים נסים ומשדרים
הטבע משיגים את מציאות הכוּרָא

דהנה מתחלת הכריאה עד עולם אי אפשר
להשיג מציאות השי"ת כי אם על
ידי עבדיו הנביאים והצדיקים הקדושים, אשר
על ידיהם נפעל נסים ונפלאות ומשדרים
המערכת, על ידם רואים כל אפסי ארץ כי
יש אלקים בישראל, כמו שמצינו בכל תנ"ך
ובגמרא כמה מעשיות שעל ידי הנפלאות
שעשו הצדיקים נתקדש שמו ותברך שמו
וכל הגוים הודו שאין אלהים כי אם בישראל
(ד"ה עוד על פסוקים):

טעות היא לחשב שכשנסתלק צדיק אחד
לא יוכל לעמד צדיק כמוהו

והנה המון העולם סוכרים כשהיה איש
צדיק מופת הדור בדורו כשנסתלק
סוכרים שאי אפשר עוד לצדיק אחר לעשות
כמעשהו, אבל באמת הוא טעות גמור וחסרון
האמונה, כי אין מעצור לה' להושיע כרב או
בקטן מן הראשון וכו', כי העקר הוא תלוי
בצדקת הצדיק, אם הוא צדיק לאמתו שמוסר
נפשו על קדשת שמו ותברך השם ותברך
עושה נסים ונפלאות על ידו בכל דור ודור
אף על פי שאין גדול כל כך בתורה (ד"ה
ויבא):

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

על ידי נתינתו לצדיק נקשרים עמו ונצולים
מהחטא

המהנה תלמיד חכם וצדיקים מנכסיו,
אז ההנאה הזאת תביאהו שלא
במהרה הוא חוטא להיות רשע גמור לכפר
בתורה חלילה וכו', שעל ידי נתינתו לצדיק
נשברים כח הקלפות ונתקשר בקשר של קניא
עם הצדיק שלא ישיאהו היצר לחטא בחטא
גדול ח"ו ואדרבה יתקדש על ידי הצדיק
(פרשת קורח ד"ה וידבר ה):

שמירת הלשון

בת עין

רבי אברהם דב מאברוט זיע"א

הסותם פיו פותחים לו משמים השפעה
רבה

כשיש לאדם פה סתום - מלהשתמש בו
לדברים אשר לא לה' המה, אז
יהיה לו פתח פתוח - שיפתחו לו מן השמים
השפעה שפע רב טוב וקדשה (ד"ה וידבר):

תורה

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העט"ל מאפטא זיע"א

המפקיר עצמו על התורה נתנת לו במתנה
ומוציא ניצוצות מהקלפות

ואדם כזה שמפקיר את עצמו על התורה,
אז נעשית שלו בתורת מתנה, וקנה
גם את האוצר הטמיר ונגזר, הינו הניצוצות
הקדושים המבלעים בתוך הקלפות החיצוניים
להוציא בולעם מפיחם (ד"ה ויסעו):

אוצרות גאוני הדורות

שה' לא יאמר הלקה בשמו של בשר ודם.
ויבן ע"פ מה שכתב הרמב"ם בהלכות
תשובה (פ"ה ה"ב) 'אל יעבר
במחשבתך שהקב"ה גוזר על האדם מתחלת
בריאתו להיות צדיק או רשע, אין הדבר
כן. אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק
כמשה רבנו או רשע כירבעם או חכם או
סכל'.

והקשה

רבי משה הפה"ן (גהות הרמ"ך שם),
שהרי בגמ' נדה (טז) מובא,
שהמלאך הממנה על ההריון נוטל טפה
ומעמידה לפני הקב"ה, ואומר לפניו,

ותחתונים שלך הן ואתה אומר הלקה
בשמו של בשר ודם. אמר לו, צדיק אחד
עתיד לעמד בעולמי ועתיד לפתח בפרשת
פְּרָה אֲדָמָה תחלה, רבי אליעזר אומר עגלה
בת שנתה ופרה בת שתיים, אמר לפניו,
רבון העולמים, יהי רצון שיהא מחלצני,
אמר לו חזק שהיא מחלצני, וזהו שנאמר
'ושם האחד אליעזר' (שמות יח, ד), דהינו
'ושם' אותו המיוחד 'אליעזר'. (פי היה לו
לומר ושם השני אליעזר, רבינו בחיי).

ויש להבין, וכי בגלל שהעליונים
והתחתונים שיכים לה' זו סבה

דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה
(ט ב)

פני יצחק

רבי יצחק פראנקיס זצ"ל

דברי התורה שאדם מחדש נקראים על
שמו ונחשבים שלו

מוכא במדרש תנחומא (חקת סי' ח), בשעה
שעלה משה למרום שמע קולו של
הקב"ה יושב ועוסק בפרשת פְּרָה אֲדָמָה.
ואומר הלקה בשם אומרה, רבי אליעזר
בני אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתיים.
אמר משה לפניו, רבש"ע העליונים

חלקי אבנים

רבי יוד מלינדא זצ"ל

הכאת המטה משני צדדיו על הסלע

פרש רש"י לפי שבראשונה לא הוציא כי אם טפין טפין, לפי שלא צוה המקום להכותו אלא ודברתם אל הסלע, והמטה דברו אל סלע אחר ולא הוציא, אמרו שמה צריך להכות כבראשונה, שנאמר 'והכית בצור', ונודמן להם אותו סלע והכהו.

כל בעל שכל ישים דעתו לישוב קושיות הללו על משה רבנו ועל הסלע, הנה מתחלה חס הסלע על כבודו של מקום, ולא הוציא פי אם טפין טפין, בשביל שעבר משה צווי השם הנאמר לו 'ודברתם אל הסלע', ובהפאה שניה מדוע לא חס הסלע יותר על כבוד המקום והוציא מים רבים, וכי כאב ליה אותו הפאה כאיבה יתרה, שמחמת כאב הפאה הוציא מים רבים.

וכן משה רבנו אחר שראה שבהפאה ראשונה לא יצאו פי אם טפין טפין, בשביל שעבר על צווי השם שאמר לו 'ודברתם אל הסלע', אם פן למה הכהו עוד פעם שנית, ועבר עכשו במזיד על דברי המקום אשר צוהו, ומה יועיל לו הפאה זו אחר שאין רצונו לתברך לתת מים פי אם דרוך גס על ידי דבור לבד, ולא על ידי הפאה.

ויתבאר על פי הא דכתבו המקבילים בשם הזהר, שעל המטה היה תקוק שם של ע"ב משני צדדיו, בצד אחד היה כח המטה ההוא ליבש מקום המים כמו הזים ודומיהן, שנאמר ויגרם משה את המטה ויחרב הזים וישאל הלכו ביבשה, ומצד השני היה כח המטה ההוא לרטב ולהוציא מים.

והנה נתקשה למשה במה שאמר לו השם 'קח את המטה ודברתם אל הסלע', סבר משה דכל פונת השם הוא להראות גס בתוף גס, פי ישאל היו יודעים משפט המטה ומעשהו, שבצד אחד הוא מרטיב ומצד השני הוא מיבש, והכה משה רבנו ממקום היבשות וגם דבר אל הסלע, להראות גבורות ה' אף שהוא מכה מצד כח היבשות, מפל מקום מחמת צווי הקב"ה יתן הסלע מים על ידי דבור אף מצד היבשות.

וכאמת רצון ה' לא היה בזה, רק צוהו לקח את המטה פי דרוך מלכות הוא, והנה בשביל דבור שדבר משה לסלע היה מהראוי להוציא מים רבים, אף מחמת

נעשית בטבול יום, אמנם הינו דוקא לאחר טבילה, אבל קדם הטבילה ודאי הוא מטמא את הפרה, ואינו רשאי לעסק בה.

ולפי זה יש לומר דכהן הזה אשר שרף את הפרה, ואחר כך רוצה לעשות מצות אחרות של פרה, דהינו אסיפת האפר, צריך מקדם טבילה על טמאה ישנה שנטמא בעת שרפת הפרה, ואחרי זה יהיה דינו בטבול יום, ויהיה רשאי לעסק באסיפת האפר.

ואם פן יש לומר דזהו פרוש הפסוק הנ"ל, וכנס בגדי ורחץ בשרו במים, ואחר כבוא אל המחנה - כדי לעסק בשאר מצות שבפרה, וטמא הכהן עד הערב, דהינו שנקרא טבול יום וק"ל.

אך צריך לעיין בזה, שבאמת הוא דבר חדוש להצריך טבילה לכהן בין שרפת הפרה ובין אסיפת האפר.

שבת מיהודה

רבי יהודה גרינוולד זצ"ל

לאחר שטבל ושב בתשובה נהפך להיות כאיש אחר

היה לו לומר 'ואחרי כן יבוא, ומהו הלשון 'ואחרי'. ונראה דתכלית הטבילה היא על כל פנים תשובה, והרמב"ם ז"ל (תשובה פ"ב ה"ד) כתב, מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני הקב"ה ומשנה שמו, כלומר אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים.

והינו הכא שעל ידי שטבל ורחץ, על ידי זה ואחר כבוא אל המחנה, יבוא למחנהו בכחינת אחר, בעל תשובה אמת.

זאת התורה אדם כי ימות באהל (י"ט יד)

פני יוד

רבי חיים יוסף יוד אזולאי זצ"ל - החיד"א שפתי המת דוכבות בקרב

הרב פנים מאירות בראשון בראשו בהקדמתו פרש, זאת התורה יש לה מעלה, אדם כי ימות אף שמת, הוא באהל בית המדרש, דאמרים שמועה מפיו ושפתותיו דוכבות בקרב.

ויהי משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים (כ יא)

רבש"ע, טפה זו מה תהא עליה, גבור או חלש, חכם או טפש, עשיר או עני, ומוכח מכאן שחכם או טפש זה בידי שמים ולא בידי האדם, וא"כ איך אמר הרמב"ם שכל אדם ראוי להיות חכם או סכל, ותרץ שמה שאמרה הגמ' שחכם או טפש זה בידי שמים הפונה 'לב חכם ולב טפש'.

וכאר רבי חיים אבולעפיא בספרו עין חיים (פרשת ויחי) ע"פ הפסוק "כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (משלי ב, ט), שלכאורה היה לכתב לומר 'פי ה' יתן חכמה ודעת ותבונה', וכתב "מפיו" יתרה היא? אלא פונת הכתוב היא "פי ה' יתן חכמה" לאדם, אמנם "מפיו" של האדם "דעת ותבונה" שהרשות ביד האדם להחליט מה יעשה בחכמה שקבל מה', אם ירצה ינצל את החכמה לעסק בתורה או להבלי העוה"ז. וא"כ אף שאמרה הגמ' שהחכמה היא גזרה מה', מפל מקום היא בידי האדם להחליט האם הוא רוצה לנצל את חכמתו לתורה ולהקרא 'חכם' או להבלי העוה"ז ולהקרא 'טפש'.

ומעתה מה שתמה משה רבנו העליונים ותחתונים שלף הן ואתה אומר הלכה בשמו של בשר ודם? פונתו לשאל את ה', פיון שחכמת האדם היא מפה, א"כ 'היאף אתה אומר הלכה בשם בשר ודם' כאלו שהוא חדש הלכה זו.

וזה השיבו צדיק אחד עתיד לעמד בעולמי ועתיד לפתח בפרשת פרה אדמה, כלומר אף שהחכמה היא ממני, מפל מקום פיון שהרשות ביד האדם מה לעשות בחכמה שקבל ממני ויכול לעסק בתורה או להבלי העוה"ז ולכן אדם שנצל את החכמה שקבל ממני וזכה לחדש חדושים בתורה ראוי הוא שהדברי תורה שחדש יקראו על שמו. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

וכנס בגדי הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל המחנה וטמא הכהן עד הערב (י"ט י"ז)

אזור אליהו

רבי אליהו הורשובסקי זצ"ל

חיוב טבילה קדם אסיפת אפר הפרה להטהר משרפתה

פרש רש"י סרסוהו ודרשוהו, וטמא עד הערב ואחר יבוא אל המחנה. ואפשר לפרש בלי סרוס, דהנה אמרו חכמינו ז"ל (יומא ב) דכל מעשה פרה

הפאה שהפה משה לסלע בצד העושה יבשות, לפיכך לא יצאו כי אם טפין טפין, וכאשר ראה משה שיצאו טפין טפין לבר, אז סבר שהפאות הסלע מצד היבשות גרם כל זה, לכן הפהו במטה פעמים, רצה לומר בפעם שני הפה את הסלע מצד השני מה שהוא מרטיב, ולפיכך הפהו פעם שנית כדאמרן, ויצאו מים רבים מטעם הפאות המטה ממקום המרטיב.

ולפיכך נגזר עליו שלא יכנסו לארץ, כמו שכתוב יען לא האמנתם בי להקדישני, שישאל לאמר שדבורו של משה הפא בצווי השם לא הועילה כלום, כי אם הפאת המטה שהיה מצד הרטיבה גרם כל זה.

המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש כם (כ יג)

צמח דוד

רבי יוסף דוד משאלוניקי זצ"ל
שמחת הקב"ה כשישראל נוצחים אותו בדרכי תורה

כתוב זה פלו מיתר, דהא זה מבאר מתוך האמור קדם. ויש לומר במה שכתוב בתקונים, שאלו לא הפה משה בסלע, לא היתה תורה שבעל פה במחלקת ולא היה שכחה.

וזה שאמר המה מי מריבה, רצה לומר משה ואהרן הם עצמם מריבה, כי הם גרמו מי מריבה, והדר מפרש דזאת המריבה לאו דמילי דעלמא אלא דמילי דאורייתא, וזה שאמר אשר רבו בני ישראל את ה', דהינו התורה, שפני ישראל רבים וחולקים עם ה' בשיבה של מעלה כעובדא דרבה בר נחמני, דהב"ה אמר טהור וכל בני מתיבתא אמרי טמא (ב"מ פו), ואף על פי כן ויקדש כם, שהב"ה מתקדש ושמח כשנוצחים אותו, וכמו שאמרו בפרק הנהב (טו): על מה שאמר רבי יהושע לבת קול 'לא בשמים היא'.

פני אריה

רבי אריה ליבוש הורוויץ זצ"ל
מחלקת החכמים בדרכי תורה אלו ואלו דרכי אלקים חיים

והנה ידוע כי כל מחלקת החכמים נובע עוד ממי מריבה על ידי הפאת הסלע, ולולי היה משה רבנו מכה בסלע פאשר צנהו ה' ודברתם אל הסלע, לא היה שום מחלקת בין תלמידי חכמים,

והיה הלכה ברורה בישאל. **ואולי** לזה רמזה תורה המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', לרבות תלמידי חכמים (עיין פסחים כב), שעל ידי מי מריבה רבה מחלקת בין תלמידי חכמים.

ולא תחשב שחד מינייהו משקר, אלא ויקדש כם, ששמו מתקדש בכל אחד ואחד, כמאמרם (עירובין יג): הללו אוסרין והללו מתירין, הללו מטמאין והללו מטהרין, אלו ואלו דברי אלקים חיים.

יאסף אהרן אל עמיו כי לא יבא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר מריתם את פי למי מריבה. קח את אהרן ואת אלעזר בנו והעל אתם הר ההר. והפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם (כ כד-כו)

באר לחי ראי

רבי יצחק נסים בן גאמיל זצ"ל
כבר בעלות אהרן ההרה ידע שאינו יורד

מוכא במדרש (במ"ר יט, יט), "קח את אהרן" ו'הפשט', אמר לו הקב"ה, הרי את מנחמו שהוא מוריש פתרו לבניו, מה שאין אתה מוריש לבניך. ו'ויפשט משה את אהרן את בגדיו' (במדבר כ, כח), והלא אם יצא כהן גדול בבגדי פהנה חוץ מהר הבית סופג את הארבעים (פלקות) שהם צמר ופשתים (שעטני), אלא להודיע שכלשון שקרבו לכהנה ואמר לו "קח את אהרן" (ויקרא ח, ב), בו כלשון אמר לו לעלות ההר.

והנה, דברי המדרש אינם מובנים, שאם פונת המדרש לשאל שמאחר בגדי פהנה עשויים מצמר ופשתים שההתר ללבשם הוא רק בזמן עבודתו במשכן, וא"כ פיצד יצא אהרן בבגדי פהנה אל ההר, אין מקום לשאלה זו, שהרי היתה זו הוראת שעה מאת ה' שיעלה אל ההר עם בגדיו. וכן יש להבין, מה הקשר בין יציאת אהרן בבגדי פהנה להמשך המדרש שאמר 'אלא להודיעך וכו'.

ונראה לבאר, שהקשה למדרש שהפסוק "קח את אהרן" היה ראוי להכתב קדם הפסוק "יאסף אהרן אל עמיו", שהרי תכלית הקיחה היא כדי שאהרן יאסף אל עמיו, ואם תאמר, שרצון ה' היה להעלים מאהרן את מיתתו עד לאחר שיעלה אל ההר ולכן בתחלה הודיע ה' למשה לבדו "יאסף אהרן אל עמיו" ורק אח"כ צנהו להעלות את אהרן אל ההר. זה אינו, שהרי אהרן לא ישמע למשה לעבר על אסור

לצאת בבגדי פהנה מחוץ למשכן אם לא ידע שפך ה' צנה. ובהכרח שבעלותו להר ידע שהמטרה היא כדי שיאסף אל עמיו, וא"כ חזרה הקושיה מדוע לא נכתב הפסוק "קח את אהרן" בתחלה.

ומכח קושיה זו מכריח המדרש פי מה שהקדימה התורה את הפסוק "יאסף אהרן אל עמיו" לפסוק "קח את אהרן", הוא מפני שהתורה רצתה להסמיך את הפסוק "קח את אהרן" לפסוק ו'הפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו', כדי ללמד פי מה שאמר ה' למשה "קח את אהרן", הינו שיקחהו בדברים וינחמו בזה שהוא מוריש את פתרו לבניו.

ואומר המדרש, שאין לפרש שהתורה הקדימה את הפסוק "יאסף אהרן אל עמיו" לפסוק "קח את אהרן", בכדי להעלים מאהרן את מיתתו. שפרוש זה לא יתכן, שהרי נאמר ו'ויפשט משה את אהרן את בגדיו' ואם יצא כהן גדול בבגדי פהנה חוץ מהר הבית חייב מלקות, ובהכרח שהטעם שהקדימה התורה את הפסוק "יאסף אהרן אל עמיו", הוא כדי לסמך את הפסוק "קח את אהרן" לפסוק ו'ויפשט משה' דהינו שיקחנו בדברים, ולהודיע שכלשון שקרבו לכהנה ואמר לו "קח את אהרן" בו כלשון אמר לו לעלות ההר. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

על כן יאמרו המשלים באו חשבון הבנה ותכונן עיר סיחון (כא כז)

בן איש חי

רבי יוסף חיים בר אליהו זצ"ל
עשית כל המצות על ידי הרצון התשוה לעשותם, ועל ידי למוד פרשיותיהם

רז"ל (ב"ב עח): אמרו, 'המשלים' ביצורם, גם 'עיר סיחון' דרשו רז"ל נוטריקון סיחה נאה.

ונראה לפרש בס"ד הכתוב לפי דרכם, כי ידוע שיש פמה מצות שאי אפשר לקיים אותם כמעשה, אף האדם נשלם בהם בתרתי. האחד מצד המחשבה, חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה, מעלה עליו הכתוב כאלו עשה, כמו שאמרו רז"ל (ברכות ו), על פסוק (מלאכי ג טו) 'ולחשבי שמו'. והשנית על ידי הדבור, כמו שאמרו (מנחות קי) על פסוק (ויקרא ז לו) 'זאת התורה לעלה וכו', כל הקורא בפרשת עולה כאלו הקריב עולה וכו'.

וזה שאמר על כן יאמרו המשלים אלו הצדיקים שמושלים ביצורם, שבאו

ובחיצוניות, וזה על ידי עסק התורה, כמ"ש (משלי ב יב) 'כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם, מזמה תשמר עליך תבונה תנצרכה, להצילך מדרך רע וגו', ומזמה היא המחשבות הפנימיות, ודרך רע היא המעשה החיצונית.

ובצעת ועונה הזאת היא לנו במקום הקרבנות, כמו שכתוב (מלאכי א יא) 'בכל מקום מקטר מגש לשמי ומנחה טהורה', זאת התורה לעלה וגו' (ויקרא ז לו), כל העוסק בתורת עולה כו' (מנחות קי), ששגלת הקרבנות שהיו מכפרים בזמן בית המקדש, היה מה שעל ידי שהיו מעלין הקרבנות בבית המקדש על המזבח, מקור הקדשה והטהרה והיראה וכל מעלות הנפשיות, על ידי פונתו הטובה היה מתקן נפשו ומטהרה מחלאת והמתה, וממשיך עליו עצם הקדשה העליונה הנשפעת במקום המקדש הזה.

וזה גם פן ממעלת תורה הקדושה, כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה, שפמו בקרבנות אמרו חכמינו ו"ל שמקרבין את ישראל לאביהם שבשמים, ואין לה דבר שמקרב את ישראל לאביהם שבשמים כמו עסק התורה, כמו שהאריך בזה הגאון מאור הגולה מורנו הרב רבי חיים ו"ל מוואלאזין בנפש החיים, ע"ש.

בן איש חי

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל

עקר טהרת הנפש על ידי התורה שנמשלה לאש

ונודע כי עסק התורה שהוא החכמה, הוא העקר המזכך חמר האדם ומטהר נפשו מן הסיגים שבה, ולכן נקרא 'אדם', דאות אלף רומז לעסק התורה לשם שמים, כי אלף לשון למוד כמו אלופי ומידעי, וכן אאלף חכמה, וצורת האלף היא וא"ו ושני יודי"ן שמספרם כ"ו פמנן שם הנ"ה, רמז שהלמוד יהיה לשם ה' [וכו'].

בזה יובן הטעם שהתורה נדמית לאש, דכתיב (ירמיה כג כט) 'הלא כה דברי פאש נאם ה' וכפטיש יפצץ סלע', לרמז כמו שהאש טבעו לנקות כל דבר מעכריות וסיגים שבו, כי הבשר תבשל ויתרפך פאש, וכן הדם שהוא הסיגים שבבשר שיוצא מן הבשר על ידי האש, כמו שאמרו רז"ל נורא משאב שאיב את הדם, פן התורה מטהרת הנפש ומושכת ממנה הסיגים שבה.

החטא', כי היצר הרע הוא מסטרא דמסאבא, וכל חשקו להתדבק בקדשה ורודף אחריו מאד, אבל התורה שעוסק בה לרב קדשתו, הסטרא אחרת בורחת ממנו, כמו שנאמר (ירמיה כג כט) 'הלא כה דברי פאש נאם ה'.

ולכן אין שום תחבולה להנצל מיצר הרע רק על ידי עסק התורה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים קיט קנה) 'רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו', שרחוקים הם להיות נושע מן השונא ואובי פנימי שהוא היצר הרע שנקרא שונא, על ידי ש'חקיך לא דרשו', כי התורה נתנה פאש [וכו'].

כי כמו שבקרבן היה אש של מעלה על גבי המזבח ואוכל את הקרבנות, והינו על ידי שהיה חוזר האדם בתשובה ומתנדב על עולה עון עשה, וכן על חטאת ואשם וסוף ידו עליו, היה נפרד ממנו הטמאה שהיתה אוחזת בו על ידי החטא, והיתה נדחת ממנו על ידי אש של מעלה.

אבל העוסק בתורה שהיא עצמה אש של מעלה, היא מטהר ומזכך הטמאה הדבוקה בנפש הבהמיות שלו, ולכן עקר התשובה הוא העסק בתורה, שהוא ממש מכפר כמו קרבן, וגורם לו להתרחק מן החטא.

שער יוסף

רבי יוסף חבר זצ"ל

מעלת יגיעת התורה שמטהרת את האדם בפנימיותו ובחיצוניותו

ולטעם זה מצינו בדברי חז"ל ובספרי ראים, שראשית קבלת התשובה מכל חוטא ופושע הוא עסק התורה והתמדתה, וזה כי ראשית תנאי התשובה הוא שיסיר הסבות המביאות אותו לחטא, ושיגדר בעדו שלא יוסיף עוד לשגות באולתו, ואין לה דבר כולל שיסיר סבת החטא ויגדרנו על להבא כמו עסק התורה.

ולכן נמשלה התורה לאש ומים, הלא כה דברי פאש נאם ה' (ירמיה כג כט), 'הוי כל צמא לכו למים' (ישעיה נה א), כי האש טבעו להוציא הזחמא והסיגים הפנימיים שבכל דבר, והמים טבעם להעביר הלקוץ שמבחין, וזה גם פן ממעלת עסק התורה שמטהרת את האדם טהרה פנימיות וטהרה חיצונית.

ואותה אנו מבקשים מלפניו יתברך אבינו מלכנו החזירנו בתשובה שלמה לפניך, שלא תהיה תשובתנו ותפלתנו עושה מחצה, רק תפעל בשלמות בפנימיות

לעולם הזה להשלים תקון שלהם בתרי"ג מצות, באו חשבון היא המחשבה טובה להשלים בה המעשה.

ועוד תבנה ותכונן נשמתם על ידי עיר סיחן, 'עיר רצה לומר גוף הנקרא עיר קטנה, 'סיחון' נוטריקון סיחה נאה, רצה לומר גוף המהלך אחר סיחה נאה של תורה שקורא בפךשיות של המצות, ואז נשלם בזה חלק המעשה.

מצוות הפרשה

כח טהרת התורה

שני לוחות הברית

רבי ישעיה הורוויץ זצ"ל

בזמן הזה שאין לנו אפר פרה נטהר האדם על ידי התמדתו בתורה

הוא יתחטא בו ביום השלישי ובוים השביעי יטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי ובוים השביעי לא יטהר (וי יב). יש בזה הפסוק רמז גדול, כי אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל אדם לטהר את עצמו כשדבק בהתמדת התורה, ולומד ומלמד על מנת לשמר ולעשות ולקיים.

וכבר אמרו רבותינו ו"ל (כ"ד ח ב) יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים, וכונתם כי הקמים אשר היו בתחלת היצירה שפרא השם יתברך שבעת ימי בראשית, ורומזים לששת אלפים שנה, וחד חרוב הרומו לעולם שכלו שבת (סנהדרין צא), הרי שכל יום מהימים האלה רמז לאלף שנה, כמו שהאריך בזה הרמב"ן בפךשת בראשית (א ב) ע"ן שם.

והנה התורה נתנה באלף השלישי שהוא יום השלישי, והמתחטא ביום השלישי, פלומר, שמתחטא ומטהר את עצמו מהתורה הנתנת ביום השלישי, אזי ביום השביעי יטהר, כי אז תגמר טהרתו בעולם הבא שהוא יום השבת, יום שכלו שבת. ואם חס ושלום לא יתחטא ביום השלישי, אזי ביום השביעי לא יטהר, כי מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת (ע"ז ג).

אור תורה

רבי יצחק אייזיק חבר זצ"ל

עקר התשובה על ידי עסק התורה שעל ידה נטהר מכל הטמאה שנתרבה בנפשו

ומה שאמר (אבות פ"ו מ"א) 'ומרחקתו מן

להיות איש אחר, אפלו היה מתחלה רע מאד

ומה שכתוב (תהילים יט יא) 'ומתוקים מדבש' וגו', כי ידוע שיש בטבע הדבש כח המתקנות גדול, עד שאם יפל בה איזה דבר, לחם או בשר וכדומה, וישתהא בה שהוי רב, במשך הזמן יתהפך הלחם והבשר לדבש גמור, והנה לרב הפוסקים אפלו אם נפל בה דבר אסור, חוזר להיות התר גמור.

וזהו שאמר הפתוב, שכח מתיקות התורה הוא גדול הרבה יותר מדבש ונפת צופים, דהינו אם אדם שוקד על התורה ומתדבק בה כראוי, אפלו אם טבע נפשו היה מתחלה רע מאד, כח התורה מטהרתו ומקדשתו ונהפך להיות איש אחר ממש, וזהו מה דאיתא באבות פ"א (פ"ו מ"א) ומכשרתו להיות חסיד ישר. (הקדמה ראשונה)

לטהרה, שנאמר (תהילים יט י) 'יראת ה' טהורה'.

וממילא כשם שמים מטהרים את האדם אף שהטמאה מתפשטת בכל איבריו, כן התורה מטהרת את האדם מטמאת עונותיו אפלו אם נתפשטה עליו מפך רגלו ועד ראשו.

וכשם שאין אדם נטהר עד שיעלו המים על כל איבריו ולא תהיה שום תציצה בין האיברים למים, כן צריך שישעבד את כל גופו ואיבריו באמת להתורה ולא תהיה שום תציצה, כמו דכתיב (דברים ו ו) 'והיו הדברים האלה וגו' על לבבך'. (שער התורה פ"א)

לקוטי הלכות

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל
מכת התורה נטהר האדם לגמרי ונהפך

ולכן התורה נקראת 'אשה', פי 'אשה' אותיות האש, ולכן תמצא תורה עולה מספר תרי"א, ורב מספר תרי"א הוא מספר אשה שהוא הא"ש, לרמז שהתורה מושכת הסיגים מן הנפש ומזככת חמר הגוף בטבע האש, דמשאב שאיב את הדם ומבשל הפשר. (פר' קדושים, שנה ב')

שמירת הלשון

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל

התורה מטהרת את האדם מטמאת עונותיו אפלו התפשטה בכל אבריו

איתא בספרי פרשת עקב, 'פיוצו מעינתך חוצה' (משלי ה טו), נמשלו דברי תורה למים, מה מים חיים לעולם, אף דברי תורה חיים לעולם, שנאמר (שם ד כב) פי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא, ומה מים מעלים את הטמא מטמאתו, כך דברי תורה מעלים את האדם מטמאה

מעשי צדיקים

רבנו, אף לבו כבד עליו באשר לא ידע שום מוצא היכן ישיג בפולין את האזוב הנדרש, עודו עומד מרהרר ותוהה, נגש אליו אחד השומעים ובקשו להצטרף אליו לבקר את זקנתו, בינה יש אזוב שנשלח אליה מארץ ישראל.

כאשר ספר הנכד לזקנתו מטרת הביאו הפעם שתף לבקורו, מסרה לו בחפץ לב את האזוב מארץ הקדש, הוא בשל אותו ונתן בפי הילד החולה בכל פעם כף קטנה, עד שהתרפא כליל. (בישישים חכמה)

ואסף איש טהור את אפר הפנה והניח מחוץ למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חסאת הוא (יט ט)

בבבוקרו בארץ הקדש, השתהה הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א בתפלה זמן ממשך על אחד ההרים בגליל, במקום לא ידוע. כאשר ספרו זאת בפליאה לרבה של צפת, רבי שמואל הלר זצ"ל, נענה מייד, 'וכי מה יש לתמה, קבלה בדינו שבאותו הר נטמנו כלי שרת עם אפר פרה'.

אחר הוסיף לספר, 'מעשה בפלח ערבי גלילי שמחרשתו נתקעה במכשול,

ולקח הכהן עץ ארוז ואזוב ושני תולעת (יט ו) **לביית** מדרשו של הרה"ק רבי עזריאל מאיר אייגר זיע"א נכנס אברו, והפציר במשמש להכניסו בהקדם לחדר הרבי, כדי להזכיר את בנו הצעיר שחלה לפתע במחלת הנפילה.

בשמע אחד הזקנים שישבו בבית המדרש את מצוקת האברו, החל לספר פי זוכר הוא שהגיעה בעבר צרת מחלה זו לפני זקנו של הרבי, הרה"ק התורת אמת זיע"א, והוא צנה לבשל אזוב ולתת לחולה לשותות ממי הבשול בכפית קטנה מעת לעת, וכך עשה ונתרפא.

עודו מספר את דבריו נפתחה דלת חדרו של רבנו, בהאזינו לדברי הזקן, בקשו שיחזור בשנית על הספור, הזקן החל לספר מחדש את הספור שהביא להתרגשות גדולה אצל האברו עד שפרץ בבכי, ובקש מהרבי הבטחה שרפואה זו תסיע גם לו ותחיש מזור לצרתו.

נענה הרבי, 'זקני זיע"א הבטיח, וכן היה, אכל מי אני שאבטיח, ראוי שתמציא לך גם אתה רפואה זו, לתת לחולה, ולבקש מאתו יתברך שתהיה לו לרפואה, אני איני יכול להבטיח'.

יצא האברו מבית המדרש מעודד מדברי

זאת חקת התורה אשר צנה ה' לאמר (יט ב)

ספר אחד השרידים, רבי אברהם יעקב קיש, שהגיע בהיותו שרוי במחנה המות למחיצת הרה"ק השפע חיים מצאנו קלויזנבורג זיע"א ושמע מפיו דברי תורה, הרבי לא דבר מענינא דיומא ומענינא דאתרא, פי אם מעניני קנין תורה.

הוא תמוך יתדותיו בפסוק מפרשת השבוע, 'זאת חקת התורה אשר צנה ד' לאמר', והזכיר את הדיוק הידוע שהובא במפרשים, מפני מה הכתוב אינו אומר זאת חקת הפרה, כפי שמתבקש מענינה של הפרשה.

אלא, הסביר, חבוי פה רמז לשלושה דברים המועילים לזכירת הלמוד, א. שיחזור על פרקו מאה פעמים ואחד, ב. שיציר שם הוי"ה מול עיניו בשעת הלמוד כמובא בספרים הקדושים בשם הארי" ז"ל זיע"א, ג. שלמד בקול רם וישמיע לאזניו.

זה מלמדנו הכתוב, 'זאת חקת התורה', זא"ת נוטריקון זכור אל תשכח, אשר צנה, בגימטריא ק"א, הינו שתשנה פרקו מאה פעמים ואחד, ה', תציר שם הוי"ה מול עיניך, 'לאמר', שתגיד בפה ובקול. אם שלש אלה תעשה לך, לא תשכח את תלמודך. (לפיד האש)

**וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה
אמר אחיך ישראל (כ יד)**

אחר שיצאה גזרה קשה מפקידי מלכות רוסיה הרשעה, התקבצו גדולי הדור בווארשא לטפס עצה כדת מה לעשות, כיצד נתן להשפיע על שרי הממשלה לבטל את הגזרה החדשה.

לנסוף החלט להגיע אל הגביר הגדול עפשטיין המתגורר בווארשא ומקרב למלכות, הוא אשר עשה את הרכבת הראשונה מפולין הנקראת מסלת ווארשא וינה, ולבקשו שישתדל אצל הנסוף בווארשא שייבטל את הגזרה.

אחר שלא מצאו אדם קרוב וידיד לעפשטיין הגביר הגדול, הציע הרה"ק **רבי יחזקאל מקוזמיר** זיע"א כי היות וידוע לו כי הרה"ק **רבי יוסף עפשטיין מנייטשטאט** זיע"א הנקרא **זער גיטער יוד**, בנו של הרה"ק **המאור ושמש** זיע"א, הנו קרוב של עפשטיין, יכתבו לו מכתב שיבוא לווארשא ויבקש מאת קרובו בעד עמו.

הם עשו כך ורבי יוסף מהר לבוא לווארשא, לכבודו התכנסו שוב גדולי הדור והצדיקים, ביניהם הרבי מקוזמיר, הרה"ק **רבי יצחק מווארקא** זיע"א והרה"ק **החודשי הרי"ם** זיע"א. רבי יחזקאל מקוזמיר חזר ובקש מרבי יוסף להיות שליח צבור לפניהם, והציע לפניו מה לבקש מקרובו הגביר.

קם רבי יוסף ואמר, "שאלה גדולה יש לי, האם בכלל נכון שאפנה לקרוב זה, הרחוק מהיהדות והדת ומכלל ישראל, אף החדושי הרי"ם הסכים עמו, כי לדעתו באמת אין נכון להחניף לרשעים ולהתקרב אליהם.

לעמתם עמד הרבי מקוזמיר וטען, הדבר פשוט אשר לעת כזאת נכון הוא, כבר מצינו כן בתורה, וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום, לפנות בעת צרה אפלו לעשו ולאמר לו 'כה אמר אחיך ישראל וגו', הסכימו כלם לדבריו, ורבי יוסף ברוך הלך להתניב לפני קרובו. (ישא ברכה)

ויאמר אליו אדום לא תעבר בי פן בחרב אצא לקראתך (כ יח)

בשפת פרשת בלק, נוהג היה הרה"ק **רבי צבי הירש מזידיטשוב** זיע"א להפגוע מלשאת מדברי תורתו על השלחן, רק

הכה במטהו על האבן ויצאו מים, גם אני אנעץ מטה לארץ ויצאו מים".

נעץ רבי דוד מטהו בארץ לפניו ומיד כשהוציאו מהקרקע, החלו לנבע מים חיים מהגמה שהותיר המטה, שתה, ונחה דעתו. (מגדל דוד)

מחטיט אימת הגיוס לצבא הטורקי שכרוף היה בסכנת נפשות, נמלטה משפחת לופס מארץ הקדש בתקופת מלחמת העולם הראשונה, שבועות ארבעים חלפו עליהם בנדודים, עד שהתגלגלה המשפחה לאנקרה שבטורקיה.

הם הסתובבו בעיר הנכרה בה קבעו מושבם הזמני, אך לבם ומחשבותיהם נשאו אותם כל העת דרומה, אל ארץ אבות אותה נאלצו לנטוש עד יעבר זעם, מתפללים ומקוים שיוכלו לשוב אליה בקרוב.

רבי יעקב אבי המשפחה שרגיל היה בכל יום לטבל במקוה קדם התפלה, הצטער ביותר על שהותו באנקרה, מאות קילומטרים הרחק מהמקואות המטהרים של ירושלים, ועל כך שיאלץ להפסיק ממנהגו.

באחד הימים יצאו מהבית ועמדו נדהמים, לרגע ארוך שפשפו עיניהם, מתקשים לעכל את המראה, האם מה שנגלה לנגד עיניהם אמתי או אולי חזיון תעתועים, בגמה הרחבה והעמקה שמאחורי הבית, החלו לנבע מים טהורים ולמלא מעין מפכה.

תמיד עמדה הגמה חרבה ויבשה, אפלו בוצנית לא היתה, לכבוד הצדיק החלה הגמה להתמלא, ושוב זכה **רבי יעקב לופס** זצ"ל לטבל בכל בקר לפני התפלה. בני העיר שהתרגשו לראות את מעין המים שנבע לפתע, קראו למקוה על שם הצדיק, "ביר אל יעקב", בורו של יעקב. (עבר נאמן)

ויקהלו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמר להם שמעו נא המרים (כ יז)

הבנקאי והעסקן החרדי המפרסם מברליו, גומפרץ, נקלע לשבת בסעודה עם ראשי המתקנים בגרמניה, גייגר וחבריו, בסיימה כבדו את גומפרץ בזמון. פתח גומפרץ החרדי ואמר, "לומר כנהוג 'שמעו נא רבותי', איני יכול לפי שאין אתם רבותי, אכל בכל זאת הרי אתם מורי דרך לאנשים רבים, לפיכך אמר 'שמעו נא המרים'". (חיכה של תורה)

חפר הערבי ומצא כד עתיק ובו אפר, ולקח לביתו את הכד. לא ארכו הימים ובגיו מתו במיתות משונות, עד שנותר לו רק בנו הקטן.

באיטון לילה ראה בחלומו זקן נשוא פנים שאים להמיתו יחד עם בנו, אם לא ישיב את הכד בהקדם למקומו. השכים הערבי בבילה, לקח את הכד, ורץ להטמינו במקום שבו היה". (דברי יחזקאל)

זאת התורה אדם כי ימות באהל (ט יד)

מרגלא בפומיה של **רבי שלמה קאליש** זצ"ל חתנו של **החלקת יואב** זצ"ל בשם רבו הרה"ק **האבני נור** זיע"א. "כשאדם יושב ללמד, הרי לפני שהספיק ללמד שלוש וארבע שעות, עדין לא נפתחו אצלו צנורות המוח, רק לאחר מכן נפתחים שערי ההבנה. נמצא מי שלומד שלוש ארבע שעות ומפסיק ממשנתו, נמשל לאדם הדופק בדלת זמן רב, כשלבסוף פותחים לו, כבר חמק ואיננו".

עוד שגור היה בפיו משום רבו האבני נור, "אדם שאינו לומד טור עם בית יוסף, אינו יודע מה מתוק הטעם בתורה הקדושה".

בערב ימיו משחזר היה רבי שלמה את המעמד הנשגב בצורה חיה, עת ישבו התלמידים באימה וביראה לפני האבני נור והקשיבו לחדושי תורה הקולחים מפיו, מאירים ושמחים כנתינתן מסיני.

"הרבי מעולם לא הסיר מעל ראשו את הספודיק בעת הלמוד, בשלהי דקניטא בעת שהיה חם מאד, אם רצה להוריד מעט את הספודיק ולפוש קמעא, היה סוגר תחלה את הגמרא".

"הרבי מעולם לא נגע בגמרא בעת הלמוד" ספר עוד רבי שלמה, "כדרך שנגזרים בספר תורה, אף התלמידים לא שמו את ידיהם על גבי השלחן והספר הפתוח, מלבד כשהגיעו לסוף העמוד, והצרכו להפך הדפים". (זכרון שלמה)

והוצאת להם מים מן הסלע (כ ח)

במהלך נדודיו הזדמן הרה"ק **רבי דוד מלעלוב** זיע"א לקפר ביאלה וצמא מאד למים, אף לא מצא. פתח ובקש, "רבונו של עולם, משה רבנו עליו השלום

בסוף ימיו כאשר שבק חיים נודע טעם הדבר, הוא הסתלק ב"א תמוז תקצ"א, ויום ההולולא חל ברב השנים בפרשת בלק. **כן** מצינו שלא נמצא דברי תורה על פרשת ויקהל בספר הקדוש נעם אלימלך, לפי שהרה"ק **רבי אלימלך מליז'ענסק** זיע"א נפטר בכ"א אדר, שהוא חל ברב השנים הפשוטות בפרשת ויקהל.

שנה אחת כשהיו פרשיות חקת ובלק מחברות, שבת במחצתו הרה"ק **רבי אליעזר מדז'יקוב** זיע"א, בעת עריכת השלחן בסעודת ליל שבת קדש, כבד רבי צבי הירש את אורחו שיאמר תורה, אף הוא השיב וטען, "איני יודע איזה פרשה קוראים בשבת זו". דרכו בקדש כמו שקבל מאביו הרה"ק **רבי נפתלי מרופשיץ** זיע"א, היתה לדבר בלשון חכמה.

בסעודת יום שבת קדש אמר לו רבי צבי הירש בשנית, "הלא קרא מעלתו היום את הפרשה ויודע באיזה פרשה קראו, יאמר נא תורה", השיב הרבי מדז'יקוב, "תורה איני יכול לומר, אבל קושיא אחת קשה לי.

רש"י הקדוש מפרש על הפסוק 'פן בחרב אצא לקראתך', אתם מתגאים בקול שהורישכם אביכם ואמרתם 'ונצעק אל ה' וישמע כלנו, אני אצא אליכם במה שהורישני אבי, 'ועל חרבך תחיה' (בראשית כו מ).

וקשה, הלא החרב נתנה לעשו אף ורק בעת שאין עושיו רצונו של מקום, כנאמר (בראשית שם) 'והיה כאשר תריד וגו', כאן לא מצינו שפגמו ישראל, שתהיה חלילה שליטה לחרבו של עשו".

פתח רבי צבי הירש והשיב באריכות, בגמרא ראש השנה (י:): דרשו את השלש עשרה מדות הרחמים שהן פותחות בה' ה', 'אני הוא קדם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא', מקשה הרא"ש, קדם שיחטא האדם מה צריך לרחמים, ומתרחץ שגלוי וידוע לפניו שעתיד לחטא, ואף על פי כן מרחם עליו.

התרוץ דחוק, ורבי צבי הירש בארו על פי המבאר בחובת הלכבות (שער עבודת האלקים פ"ד), 'אמר חסיד אחד לתלמידיו, אלו לא היה לכם עונות, הייתי מפחד עליכם ממה שהוא גדול מן העונות, אמרו לו מה גדול מהעונות, אמר הגבהות והגאווה, כמו שנאמר (משלי טו ה), 'תועבת ה' כל גבה לב', כי כן דרך מי שאינו חוטא, נתפס בגאות.

לפי זה מובנת קושית הרא"ש, גם קדם שיחטא האדם הוא זקוק לרחמים, על הגאווה שהיא יותר מן החטא. ממילא שפיר מזיק ברש"י, 'אתם מתגאים בקול שהוא יותר מן החטא, אני אצא אליכם במה שהורישני אבי'. (כני שלשים)

יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל (כ יב)

חסיד שעברו מספר שנים מנשואיו ועדין לא זכה בזרע של קימא, נסע לשאל בעצת רבו הרה"ק **השפת אמת** זיע"א, ולהתברר מפה קדשו. שמע השפת אמת את צרתו, הרגיעו כי אין לו צורך לעסק ברפואות, וברכו שיזכה לישועה מבלי לעשות כל פעלה בנושא.

חזר החסיד לביתו בשמחה, תקופה ארצה חלפה, אף הישועה עדין בוששת מלבוא. החסיד אמנם נשאר איתו באמונתו, אף בשקט ובחשאי החלו בני ביתו לחסד מפתם ולקבץ פרוטה לפרוטה, כדי שיהא בידם לשלם לרופאים לצורך הישועה הנכספת.

את המעות הטמינה בקרקעית התנור הישן שעמד ללא שמוש, ולא ספרה מאומה לבעלה על האוצר המתקבץ, כך עברו כמה שנים בהן עדין לא זכו להושע, כאשר בלב האשה מקננת תקוה, היא שמה יתבה בכסף המצטבר לעת מצא.

ביום מן הימים יצאה האשה מהבית והבעל נשאר לבד, כשהרגיש בעצמו הצטננות, החליט להבעיר את התנור הישן כדי להתחמם, כששבה האשה הביתה והבחינה בנעשה כבר היה מאחר מדי, במקום אסף המטבעות נותר גוש גדול של מתכת, כל מטבעותיה התכו מחם התנור. **מיד** הבינה כי לעסק ברפואות כבר לא תהא להם היכלת, לא נשאר בידם אלא לבטח בה' ועל ברכתו של הרבי, אכן לא עברה שנה, וזכו להושע בזרע של קימא.

צאצאי המשפחה מספרים כיום את העבודה, בהוספה, שהיה ברור בעיניהם כי רק חסרון האמונה בהבטחת הרבי, היא אשר גרמה לעכוב ישועתם, מיד כשהספחה דעתה מבטחונות שוא, זכו לישועה. (ממענות אריות)

וינעט משה נחש נחשת ויטמהו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת

והי (כא ט)

עובד ה' מפלא היה החסיד רבי מתתיהו מקוסובה זצ"ל, רבה של קוסובה וקוצק, ותלמידים של הרה"ק **רבי יעקב יצחק מלובלין** זיע"א, הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זיע"א והרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק זיע"א, ואף זכה להביא את רבו לעירו שעל שמה נקרא לדורות, לקאצק.

מאז עמדו על דעתו ועד ליומו האחרון, בעת שגברה עליו מחלתו, עשה את עבודתו כבימים ימימה בהתלהבות של קדשה, ללא שמץ התחשבות בצרכי הגוף.

כאשר בקשוהו בני ביתו כי ינוח מעט לצורך רפואתו, השיב, "שינוי (ברכות ה א) 'אפלו נחש כרוף על עקבו לא יפסיק'. נחש הנחשת היתה הרפואה במדבר, וזה שאמרו, אפלו הרפואה דורשת כי תפסיק את עבודתך, אל תפסיק", וכך עלה בסערה השמימה. (בית קוצק)

ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויכפו את אהרן שלטים יום כל בית ישראל (כ טט)

בחאה ציגירה, הרבע הקטן, אשר באי גרבא, היה אדם שפלתו לא ידעה לאפות לחם בתנור, כל הלחם שאפתה נופל היה פרורים פרורים ושחר כפחם, הדבר חרה לו עד כדי שהשפיע על בנו לגרשה, הם באו לפני רבה של גרבא **רבי משה זקן מאזוז** זצ"ל שיסדר להם גט, והוא קבע להם לבוא ליום פלוני בשבוע הבא בשעת צהריים.

בהגיע היום הנקוב, צוה רבי משה על הרבנית להכין עבורו לחם יבש כלו פרורים שחר ומפחם, עטוף במפה לארוחת צהריים. כשבאו האב הבן והפלה, עסק הרב בלמודו והם המתינו שיתפנה.

פתאום קראה לו הרבנית לאכל סעודת צהריים, לחם עם תבשיל גלבאן הנקרא בלשון המשנה טפת, אמר לה, "הנה באו אנשים וממתינים לי", ענו ואמרו, "יאכל פבוד הרב תחלה סעודתו, ואנו נמתין".

לפליאתם ראו הנוכחים את הרב פותח את המפה ומוציא פת נפולה ושחרה, חותך את התחתית השחרה והשרופה וטובל במקרק, וסועד בה את לבו, משראה בעל הדבר כך אמר לבנו, "חזר לאחוריק ודי, לא כדאי לגרש את הפלה, אם הרב טובל כך, מה לנו כי נלין". (מגדולי ישראל)

לא עלה עליה עול

מסוכאטשוב בדקות ספורות, ועתה אין לו כל אפשרות לנסוע אל בנו. האב נבהל מאוד והבין כי האבני נזר עשה זאת ככוונה תחילה כדי שלא יספיק להגיע אל בנו.

אלא שטעות גדולה הייתה לו: הוא חשב שכוונת הרבי היא שבנו האברך לא יתייצב מחר, ולכן הרבי עיכבו כדי שהוא לא יוכל להגיע אל בנו ולהכשירו לקראת המבחן, אולם לא מחשבותיו של הרבי היו מחשבותיו של האב. האב, נרעש כולו, חזר אל האבני נזר וסיפר לו כי הוא הפסיד את הרכבת האחרונה. האבני נזר הביט בו ושאל: ומה איפוא יש בדעתך לעשות? והאב, כביכול מבין את כוונת הרבי, עונה: בדעתי למהר לשלוח מברק בהול לבני האברך שלא יתייצב מחר כלל ועיקר.

האב לא האמין לשמע אזניו כשהוא שמע את האבני נזר משיבו בחריפות: הוי אומר שיש ברצונך להרוס את כל הבניין שלי?! האב שנבהל לשמע הדברים החריפים, לא הצליח להבין את כוונת הרבי, אולם כמצווה ועומד הוא תפס בשיטת 'שב ואל תעשה' ולא שלח מברק לבנו. הוא הבין כי עליו להשאר בסוכאטשוב ולהמתין לישועת ה'.

למחרת היום הופיע האברך בסוכאטשוב כשכולו נרגש ומספר את ההמשך המופתי של המאורעות כפי שהתרחשו עד לשחרורו המלא למעלה מדרך הטבע.

באותם ימים ממש מת אחד משרי המלוכה החשובים ביותר והניח אחריו את אשתו ובניו שאף הם היו בעלי מעמד בכיר ביותר בבית המלוכה. סגן הגנרל, זה שהיה אמור לשבת בראש הוועדה הבוחנת את המתייצבים לצבא, ידע כי עליו ללכת לנחם את האבלים החשובים, על מנת לשמור מם על קשרים הטובים לשני הצדדים, אלא שלפתע עלתה מחשבה בראשו כי הוא אינו יכול להגיע לניחום אבלים זה כשהוא לבוש בחליפה הרגילה שיש לו, שזה מכבר דהתה ואיבדה את המראה המכובד.

התעניין סגן הגנרל ובירר מי הוא החייט תופר חליפות ה'פראק' הטוב ביותר שיש בעיר, והכל ענו לו כי חייט יהודי פלוני הוא אומן מומחה בתחום מיוחד זה, וראויים חליפות ה'פראק' שלו לעלות על שולחן מלכים. סגן הגנרל לא בזבז זמן ומיהר להזמין את החייט היהודי להתייצב בפניו.

וייטב בעינו מאוד. היה זה חידוש מפולפל שנאמר לאמיתה של תורה, ויישב קושיה עצומה שהתחבטו בה המפרשים. כיון שסיים האב לומר את דברי בנו, נעמד האבני נזר ואמר בתקיפות: אם אברך זה מסוגל לחדש כך - בוודאי שהוא לא יהיה חייל בצבא! ותוך כדי דבריו אלו הושיט האבני נזר את ידו לאב ופטרו לשלום.

לאחר חג הסוכות, כשהגיע זמנו של האברך להתייצב בצבא, הורה האבני נזר לאב כי סכנה יש בהתייצבות זו, וכי מוטב יעשה אילו לא יתייצב וימתין למועד הנוסף אליו מגיעים כל אלה שלא יכולים היו לבוא בזמן שנקבע עבורם. גם במועד הנוסף עדיין לא הסכים האבני נזר שהבחור יתייצב, וביקש לדחות את התייצבותו לפעם הבאה, וכך נדחה הדבר שוב ושוב.

באחת הפעמים הגיע מידע מוקדם לאב, כי בפעם הבאה של מועד ההתייצבות לא ישתתף הגנרל הראשי בבחינות ההתאמה, אלא סגנו, שלפי השמועות לא היה רשע ואכזר כמו הגנרל הראשי. בפעם הזו הסכים האבני נזר שאכן האברך יתייצב ובירכו בברכות לרוב.

נמנו אפוא וגמרו, האב ובנו, שיום קודם ליום המיועד להתייצבות בצבא, יבוא האב אל עירו של האברך ושם יכין אותו כדבעי בכדי שיידע איך להתייצב בפני הצבא, מה לומר להם וכיצד לנסות להתחמק מידם הארוכה. האב הוסיף מעצמו והחליט לנסוע שוב לסוכאטשוב, כדי להזכיר את בנו פעם נוספת בפני הרבי האבני נזר, ולאחר שייקבל את הברכה מהרבי יסע אל העיר בה היה בנו צריך להתייצב.

למרבה הפתעתו של האב, בעוד שתמיד היה זמנו בקודש פנימה מדוד וקצוב, והרבי היה מדבר עמו בשפה ברורה ומהירה, בזו הפעם עיכב אותו הרבי על דברים שנראו כאילו הם של מה בכך. הרבי שוחח אתו על דא ועל הא, עבר מעניין לעניין באותו עניין ושלא באותו עניין, כשהוא מאריך עמו בדברים הרבה, בשונה לחלוטין מהרגלו הקבוע.

לאחר שעה ארוכה בה שהה האב בחדרו של הרבי הוא יצא ועשה את דרכו במהירות רבה אל תחנת הרכבת כדי לנסוע אל בנו. אלא שהחשש שקינן בליבו התגלה כאמיתי: הוא איחר את הרכבת האחרונה שיצאה

כשגם בפעם השניה לא הגיב הרה"ק רבי אברהם מסוכאטשוב זיע"א, האבני נזר, והתעטף בשתיקה מוחלטת, מול דבריו הנרגשים של האב, הבין האב כי הוא מצוי בבעיה קשה עד מאוד. מכל קצוות ארץ פולין היו נוהרים בחורים והוריהם אל תל התלפיות בסוכאטשוב כדי לבקש את ברכתו ועצתו של האבני נזר להינצל מגזירת הגיוס לצבא. אחריתם של המתגייסים לצבא מי ישורנו, שכן גם סכנה גשמית וגם סכנה רוחנית הייתה בכך, ונפשם של הבחורים והאברכים החסידיים, בהגיעם לגיל חובת הגיוס, חרדה מהעתיד הנורא המאיים אליהם.

ברוב ככל המקרים היה שגור על לשונו של האבני נזר דברי המשנה במסכת אבות (פ"ג מ"ה): רבי נחוניא בן הקנה אומר: כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. והיה אומר: אם מקבל אתה עליך עול תורה - מה טוב ומה נעים, כי בכך תזכה להינצל מעול המלכות.

הזמן שנקבע לאותו אברך לבדוק ולבחון את כשירותו להתגייס לצבא, היה תיכף לאחר חג הסוכות. אביו של האברך, מגדולי חסידיו של האבני נזר היה, וכבר לאחר חג השבועות הקדים והזכיר את בנו לטובה ולברכה, שיזכה להינצל מגזירת הגיוס. האבני נזר שמע את דברי האב אך לא הגיב. כשחזר האב והזכיר את בנו גם לפני ימי ראש השנה, באומרו כי הנה קרב ובא הזמן שבו ייקבע גורלו של בנו האברך, שוב שתק האבני נזר ולא ענה.

האב שחסיד מופלג היה והיה בקי בשיחו ובשיגו של רבו האבני נזר, הבין היטב כי מצב בנו אינו פשוט וכי הוא זקוק לרחמים רבים. אם הרבי שותק פעם אחר פעם, סימן מובהק הוא שהדברים יגעים וכי גורלו של בנו סבוך וקשה עד למאוד. האב, שגם פיקח וחכם היה, החליט כביכול להעביר נושא והחל לספר בפני האבני נזר את מעלותיו של בנו: אברך מופלג הוא בתורה ובכל מידה נכונה, מתמיד ושוקד על תלמודו, ואף זכה לחדש חידושי תורה טובים, כשהוא ממשיך ומגולל בפני הרבי את אחד החידושים התורניים שראה במחברותיו של בנו.

הרבי הקשיב בהנאה גדולה לחידוש התורה הנפלא שעלה ביד האברך לחדש,

לשביעות רצונך.

החייט שמע את הדברים יוצאים מפי סגן הגנרל, שחזר ואמר שוב ושוב כי אין הוא עושה זאת אלא בשביל חליפת הפראק המפוארת שרוצה הוא ללבוש, רץ במהירות לביתו של האברך והודיע לו את החדשות גם ישנות: דע לך ששולייט חייט אתה זה מכבר, ומומחיותך היא בתחום חליפות ה'פראק'. כבר שנים שאתה עוסק בזה, ומלבד זאת אין אתה יודע ולא כלום. אם הוזמנת מחר לבוא באחת משעות היום, הרי שעליך להקדים ולבוא כבר בשעה תשע בבוקר, שם ימתין לך סגן הגנרל ורופאיו, והם יוציאו אותך לחופשי.

האברך עשה כדבר החייט, וכבר בשעה תשע התייצב במשרדי הצבא. סגן הגנרל לא יכול היה לעצור בעד עצמו, ובמקום לבחון את מצבו הרפואי והגופני היה עסוק בלהכביר עליו שאלות שונות ומשונות אודות חליפות 'פראק' למיניהם ולסוגיהם. האברך, שמוכשר היה, הצליח לבדות מליבו תשובות לכל אותן שאלות ולתת לסגן הגנרל את התחושה כי הוא אכן המומחה הגדול בתחום תפירת הפראקים, ועד מהרה היה בידו הפטור המתאים, חתום בידי סגן הגנרל.

כשהגיע האברך לסוכאטשוב וסיפר את סיפורו לאביו, הבין האב היטב את דברי הרבי האבני נזר אליו 'שלא יהרוס את הבניין', כי אכן בניין מפואר ורב קומות העמיד האבני נזר בדרך הפלאית שבה הכין את שחרורו של האברך מיד שלטונות הצבא.

על הפסוקים הפותחים את פרשת השבוע (במדבר יט א-ב): **וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר. זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֵיךְ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עוֹל,** פירש הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א בספרו 'נועם אלימלך': שעל ידי התורה ימשיכו למטה 'פרה אדומה' כידוע, 'תמימה', פירוש, שיהיה ישראל תמימים, שלא יהיה להם חסרון בשום אבר מאבריהם. 'אשר אין בה מום', פירוש, שלא יהיה להם חסרון בשום דבר הצריכה להם. **'אשר לא עלה עליה עול', רוצה לומר, שלא יהא כח לעלות עליהם עול מלכות ועול דרך ארץ, וכל זה יפעול על ידי התורה, דכל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, וגורם חירות ממלאך המוות ומשעבוד מלכות.**

לעזור ולסייע לפתור את הבעיה ולאפשר לך לשקוד על מלאכת התפירה במנוחת הנפש והרחבת הדעת.

נענה החייט ואמר: אדרבה, אשמח מאוד אם יואיל מעלת סגן הגנרל לעמוד לימיני, כי רק כך אוכל להוציא מתחת ידי דבר נאה ומתוקן. ובכן, כך הוא העניין: שוליה אחת יש בבית מלאכתי, שתופר מומחה הוא, ובמיוחד גדול כוחו בתפירת חליפות 'פראק'. ככל שהוא עומד על ידי ומסייע לי במלאכת התפירה הרי שהתפירה נעשית על מי מנוחות והיא יוצאת באופן מושלם מאוד.

עובד זה חרוץ הוא מאוד ומגיע מדי יום לעבודתו, אלא שמחר הוא לא יוכל להגיע, וייתכן מאוד שכבר לעולם הוא לא יוכל יותר להגיע לעבודה, וזאת מאחר ולמחר הוא קרוי לבוא בפני הצבא, והגם שאיש חלוש הוא וכלל אינו מתאים לעבודת הצבא, חוששני מאוד שמה יהיו כאלה שבדווקא יחפצו לגייסו למרות שהוא אינו ראוי.

קפץ סגן הגנרל ממקומו ואמר: הלא פלא והפלא שדווקא אנכי יכול לסייעך בדבר זה באופן שלא העלית על דעתך. דע לך, אמר סגן הגנרל שאני הוא זה שעתידי לשבת מחר בראש הוועדה הבוחנת את המתגייסים לצבא ובידי נתונה ההחלטה הסופית לקבוע מי הוא זה שיתגייס ומי הוא זה שישתחרר. לפיכך, תנוח דעתך, חייט נכבד, כי אני נותן לך את מילתי המכובדת שהעוזר שלך לא יגויס ומחר יוכל לעבוד מחר בבית מלאכתך בלי שום עיכובים.

על שולחנו של סגן הגנרל היה מונח פנקס מכובד ולצידו קסת דיו ונוצה. במהירות רבה התקין את הנוצה לכתובה וביקש את החייט לומר לו את שמו המלא של שולייטו, זה המומחה לתפירת חליפות ה'פראק', ואת כל פרטיו. לאחר שסגן הגנרל רשם את הפרטים פתח ואמר לו כך: היות ואין רצוני לאבד את זמנו של הפועל החשוב, הרי שאלמד אותך כדת מה יהיה על הפועל לעשות כדי שאשחררנו תיכף ומיד.

הנה הזמן שבו מתחילים הבחינות למתייצבים השונים הוא בשעה עשר בבוקר. במשך שעות היום מגיעים המתגייסים ונבדקים על ידי הרופאים ושאר חבר הוועדה הקובעים מי הוא הכשיר לעבודת הצבא ומי הוא זה שיקבל פטור. עצתי איפוא שתגיד לשולייטך שיקדים ותייצב כבר בשעה תשע בבוקר, ואני כבר אמתין לו שם יחד עם עוד שני רופאים ממכריי הנאמנים, ואנחנו תיכף נבדוק אותו ונקבל את ההחלטה

ויהי כאשר בא החייט לפני סגן הגנרל, תיכף מצא חן וחסד בעיניו. ולאחר ששמע ממנו כי הוא מוכן ומזומן להכין לו את חליפת ה'פראק' לפי המידות המדויקות שלקח ממנו, נענה סגן הגנרל ואמר לחייט: עדיין אל תתחיל לתפור את החליפה, אלא זאת עשה, לך בשליחותי אל משפחת האבלים ותשאל אותם האם הם יסכימו לקבל אותי לביקור תנחומים ביום מחר, בשעות של בין הערביים. אם ייענו לך הללו בחיוב, הרי שהמשימה המוטלת על כתפך היא למהר ולתפור את החליפה עד לאותה שעה כדי שאוכל לבוא עמה לניחומי האבלים.

החייט עשה את שליחותו כפי שנצטווה ופנה אל בית האבלים שם הודיעו לו כי אכן ניתן לקיים את ביקור התנחומים לחרות בשעות של לפנות ערב. בהיותו שם גם הבין החייט את הסיבה שבשלה ביקש סגן הגנרל להגיע רק בשעה מאוחרת. מתוך חילופי הדברים בבית האבלים נודע לו כי סגן הגנרל עתיד מחר לשבת כראש הוועדה הבוחנת את המתגייסים לצבא, ובשל כך הוא יהיה עסוק למאוד במשך כל שעות היום, ורק לפנות ערב, עם סיום ההתייצבות, יהיה לו פנאי לביקור התנחומים.

כיון ששמע זאת החייט, שהיה אדם כשר וירא שמים, הבין כי נקלעה לידי הזדמנות פז ושעת הכושר לעשות שימוש הגון בקשר החדש שנוצר לו עם סגן הגנרל ואולי כך יהיה בכוחו להציל מבני ישראל שלא יצטרכו לשרת בצבא. פנה איפוא החייט והתעניין בשקט האם ידוע על בחור או אברך שעתידי מחר להתייצב בפני הצבא. עד מהרה נודע לו כי אברך מופלג זה הוא אחד מהמתגייסים למחר, וכי הוא אובד עצות על כך שאביו שהיה אמור להגיע להיות עימו, משום מה לא הגיע.

כאשר חזר החייט אל סגן הגנרל למסור לו כי בני משפחת האבלים נתנו את הסכמתם בכבוד גדול וכי הם מצפים לראותו בשעה המיועדת, הבחין סגן הגנרל בפניו המכורכמות של החייט, ועד שהתעשת לברר את העניין, פתח החייט את פיו בחכמה ואמר: יאמין לי סגן הגנרל ירום הודו כי רוצה וחפץ אנכי לעשות עבור מעלתו את חליפת ה'פראק' הטובה והמהודרת ביותר שיכול אני לעשות, אך מה אני יכול לעשות שהפרעה לא מתוכננת לא נותנת לי להוציא את רצוני מהכוח אל הפועל.

סגן הגנרל, נסער כולו מהשיבוש הלא מתוכנן, ופנה בשאלה ישירה לחייט: אולי תאמר לי פשר דבר, שכן יתכן שיש בכוחי

ישם נבֿרא מעין לו זוהר הכתר והכבוד

מעין בהיר המבאר
את דברי הזוהר הקדוש
בבאור ערוך מחידדך ומזוכך

מוטיבאה

השותפות עולמית לשלהבת רבי שומעון

הכרכים שראו אור עולם עד עתה:

זוהר המבואר במדבר א (במדבר-נשא א)
זוהר המבואר במדבר ב (נשא ב)
זוהר המבואר במדבר ג (בהעלותך-קרח)
זוהר המבואר במדבר ד (תוקף-בלק א)
זוהר המבואר במדבר ה (בלק ב)
זוהר המבואר דברים א (ואתחנן-וילך)

זוהר המבואר ויקרא א (ויקרא)
זוהר המבואר ויקרא ב (עז-שמיני)
זוהר המבואר ויקרא ג (תוריע-מצורע)
זוהר המבואר ויקרא ד (אחרי מות)
זוהר המבואר ויקרא ה (קדושים-אמור א)
זוהר המבואר ויקרא ו (אמור ב-בחוקת)

תיקוני זוהר חלק ג (י"ח-ט)
תיקוני זוהר חלק ד (כ"א-א)
תיקוני זוהר חלק ה (כ"ב-מ)
סט זוהר המבואר ספרא דצניעותא (כ"ר)
זוהר המבואר שמות א (שמות-וארא)
זוהר המבואר שמות ב (בא בשלח)

סט זוהר המבואר אדרא רבא (כ"ר)
זוהר המבואר אדרא ווטא
זוהר המבואר נלות האדרא
זוהר המבואר אדרא דמשכנא
תיקוני זוהר חלק א (הקדמה)
תיקוני זוהר חלק ב (א-י')

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

מולין יקדין ויהושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדק שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻקְתָּהָ

חֻקְתָּהָ דְאִזְרֵי־תָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

תכסיסי מלחמת היצר

זו ומה תרוויח בה. נדמה זאת לאמירות הפנימיות שלוחש היצר הרע לכל אדם קטן כגדול ואומר לו 'הכיצד תוכל לפעול נחת רוח בעשיית מצוות ה', הבט במעשיך וראה עד כמה אינך ראוי כלל וכלל לגשת אל הקודש, ובוודאי שאינך ראוי לפעול נחת רוח לה' באמצעות התורה והמצוות, כי מה ערך יש לעבודתך' וכו' וכו' בדרכים שונות ופתלתלות.

והנה, משאך מסיים האדם לעשות את המצוה בהתגברות על היצר, הופך היצר הרע את עורו ונעשה משבח ומהלל את האדם **מה טעם יש בה**, זכור נא איך עשית המצוה והרגשת טעם מתיקות המצוה, ובכוונתו להגדיל בעיניו את מעשה המצוה שעשה כדי שיבוא מכך לגאווה.

אך התשובה לכך היא, קודם המצוה יאמר לו **גזירה היא מלפני**, אני עושה את המצוה כי כך ציוני בוראי, וגם אם לטענתך אין טעם במצוה זו בשעה שאני מרוחק ומשכך לא אוכל לעשות נחת רוח לפני בורא עולם, אך איני מביט וחושב ומהרהר בכלום, כי כך ציוני בוראי ויוצרי לעשות מצוה זו אף אם איני מבין וראוי לכך, אם כן ברי ונהיר הדבר כי אשמע לציווי בוראי מאשר לשמוע לטענותיך אף אם יש בהם מן ההיגיון.

לאחר המצוה עת שמגיע היצר הרע ומנסה להכניס בו גאווה, או אז יאמר לו **ואין לך רשות להרהר אחריה**, אין בידי להרהר לאחר המצוה כאילו ועשיתי מעשה שיש בו כדי להתגאות, כי עד כמה שיעשה האדם המצוה בהידור, הרי זה כאין ואפס כנגד מה שחייב אדם לבוראו, וכשלא ירהר אחריה לא יבוא לידי גאווה.

הרי שמכאן יש לנו ללמוד תוצאות חיים לקיום כלל התורה והמצוות. וכך דרש הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן ע"ה: מדרכו של היצר הרע שקודם המצוה בא הוא לאדם ואומר לו **מה המצוה הזאת**, כלומר, מה לך כי תעשה מצוה

זאת חקת התורה וגו' (יט, ב). לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה 'חוקה', גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה (רש"י יט, ב). מאחר והתורה אומרת 'חוקת התורה'

מילתא דפליאה

היצר מסמא עינינו כפי שהובלו הקדושים למשרפות באושוויץ

מן הראוי הוא להביא לשונות גחלי אש מכבשוננו של צדיק הרה"ק בעל השפע חיים מצאנו ע"ה, הוא הגבר ראה עוני בשנות ההסתר הנוראות - ימי מלחמת העולם השנייה, ואף הרגיש בחרצובות הרשע בבשר החי, בעלות י"א בניו וזוגתו על מזבח השריפה אשר שרף ה'. ואת מה שראה שם הנחיל לנו להבין שכדבר הזה מתקיים גם בימינו אנו בכל יום ובכל אדם על ידי יצר הרע וחיילותיו.

וכך זעק הוא מנהמת לבו לעורר ישנים ולפקוח עיניים עיוורות שהסתמאו בחבילי קסמי היצר (שפע חיים רעוא דרעוין שמות יג אות ח): ידוע מה שכתבו בספרים הקדושים, שאותיות שמו של הס"מ הם 'לסמ"א', כי כל חפצו וישעו לסמא עיני האדם. וכמו שהרשעים הארורים ימח שםם וזכרם הובילו את בני ישראל אל המשרפות באושוויץ מתוך משאות שוא שנוסעים למקום עבודה, כך היצר הרע מוליך את האדם בנערותו שאם יטמא עצמו אשריו וטוב לו בזה ובבא, ורק בימי זקנותו נוכח לראות שרימה אותו, ושמא יאמר 'מי מעיד ב' וכו', הלא הוא עצמו במצבו האומלל יעיד כמאה עדים על זה שנתפתה אחרי יצרו, כי תורה תחילתה ייסורים וסופה שלווה, ואילו הסומאה תחלתה שלווה וסופה אבדון וכליון.

ועל כך אנו מתחננים ומבקשים בכל יום 'והסר שטן מלפנינו ומאחרינו', שלא יסיתנו בימי נעורינו בחינת 'לפנינו' לרמות אותנו ולהסיתנו, ואף לא 'מאחרינו' בימי זקנותנו, שלא יכניס בנו ייאוש, רק נשריש בלבנו כי אין לך דבר העומד בפני התשובה, ואף אם חטא כל ימיו ועשה תשובה אינו זז משם עד שמוחלין לו.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התורה היא שלימות האדם

מצוות שאינן נהגות אלא בפני הבית, וכן יש מצוות שאינן נהגות אלא למי שהזדמנו לו במקרה כשילוח הקן, ועוד מצוות רבות שאין כל אדם זוכה לקיימן, וכיצד אם כן יזכה כל אדם מישראל לתקן כל חלקי נשמתו.

סוד גלגול הנשמות להשלים כל תרי"ג מצוות

העצה לכך היא בסוד גלגול הנשמות, וכמו שאמרו רבותינו הקדושים **בתיקוני זוהר** (תיקון ע' קלב.): זכאה איהו מאן דשריא ליה בכל אבר ואבר דיליה למעבד ליה אתר דלישרי ביה, ואמלכא ליה בכל אבר ואבר דלא יהא אבר פנוי מיניה, דאם חסר חד דלא שריא עליה קודשא בריך הוא, בגין ההוא אבר אתחזר לעלמא בגלגולא עד דישתלים באברים דיליה, שחוזרת הנשמה ומתגלגלת בעולם הזה בכמה מיני אופנים פעם בכהן ופעם בלוי וכן על זה הדרך, וכן נשמות שהיו אחר חורבן בית מקדשנו, הרי שהם צריכים להתגלגל לימות המשיח כדי לקיים המצוות התלויות בבית המקדש כקרבנות וכיוצא בהן, כדי שיזדמנו לפניה קיום כל תרי"ג מצוות, ובדרך זו זוכה הנשמה לתקן כל חלקיה על ידי קיום כל תרי"ג מצוות.

קיום כל המצוות בזכות האחדות

עוד כתבו בספרים שיש עצה שלא יצטרך האדם לשוב בגלגול לעולם הזה, והוא על ידי האחדות ואהבת רעים ומתוך כך נחשב כאילו הוא מתאחד עם חבריו, וכל המצוות שקיימו חבריו כאילו קיים הוא בעצמו, וזוכה להשלים כל חלקי נפשו בגלגול אחד. וכן כתב **האור החיים הקדוש** (שמות לט לב): כי ה' ציוה תרי"ג מצוות, ומן הנמנע שימצא אדם אחד שישנו בקיום כולם, וזה לך האות כהן ולוי וישראל ונשים, יש מצוות עשה בכהנים שאין מציאות לישראל לעשותם, ויש מצוות לישראל שאינם בכהנים וכן בלויים וכן בנשים, ומה מציאות יש ליחיד לקיים להשלים תיקון לרמ"ח איבריו ושס"ה גידיו אשר יכוונו להם, אלא ודאי שתתקיים התורה במחברת הכללות ויזכו זה מזה.

המצוות, שבלעדי ידעה זו מהיכן ידע כיצד משלים את חלקי נשמתו. הנה אמרו רבותינו **בזוהר** (יתרו צא.), 'אנכי ה' אלקיך' כולל כל רמ"ח מצוות עשה שבתורה, ולא יהיה לך' כולל את כל שס"ה מצוות לא תעשה. וכתב **האור החיים הקדוש** (שמות כ, א) שמזה הטעם שמענו שתי מצוות אלו מפי הקב"ה בעצמו כדאיתא (מכות כד.) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום, כיון שהם שורש ועיקר כל מצוות התורה, ועל ידי ששמענו אותם מפי הקב"ה לא תמוט התורה מפי זרענו לעולם. ועוד איתא **בזוהר** (שם עמוד ב) שאנכי ולא יהיה לך מכוונים כנגד זכור ושמור והם כלל מצוות התורה, ופירש **הרמב"ן** (שמות כ ח) ששורש מצוות עשה ממידת האהבה כי העושה מצות אדוניו הוא אהוב לו ואדוניו מרחם עליו, ושורש מצוות לא תעשה ממידת הגבורה כי מרוב יראתו מאדוניו הוא נשמר מעשות הרע בעיניו.

כוונת המצוות - לקבל עול מלכות שמים במצות 'אנכי ה' אלקיך'

בכך מסכם **בארץ צבי להרב מקו"ג'גלוב ע"ה** (אחרי ד"ה ושמתם) הרי לנו כי תכלית כל תרי"ג מצוות לקבל עלינו עול מלכות שמים, וכשמקיים כל אחת ממצוות התורה מעיד בעצמו שהוא מאמין בה' ומקיים בכך מצות 'אנכי ה' אלקיך', וזהו שאמרו ש'אנכי' הוא שורש כל תרי"ג מצוות, ואם מקיים תרי"ג מצוות ללא כוונה זו לקיים בכך מצות 'אנכי' הרי זה כאילו קיים הגוף בלי הנשמה, כי מצוה בלי כוונה כגוף בלי נשמה.

ב. כיצד יקיים תרי"ג מצוות וישלים נפשו

אכן נתברר לנו באר היטב, כי האדם נשלח לעולם הזה כדי להשלים ולתקן כל חלקי נשמתו, ועל ידי קיום תרי"ג מצוות זוכה לתקן כל תרי"ג כוחות הנפש. אמנם כמעט ולא אפשרי שיזכה אדם אחד לקיים כל תרי"ג מצוות, שכן ישנם מצוות הנוהגות בכהנים ויש בלויים או ישראלים, ויש

זאת התורה אדם וגו' (יט יד). התורה הקדושה היא חיותו הפנימית של כל איש ישראל, כמו שכתב **בדגל מחנה אפרים** (בראשית ד"ה בראשית) פירוש הפסוק **זאת התורה אדם** שהתורה היא עצמיות האדם מישראל, כי חיות ישראל היא עצמיות הבורא ברוך הוא, כנאמר (בראשית ב ז) 'ויפח באפיו נשמת חיים', והרי אין אדם נופח אלא מעצמותו ופנימיותו, וכבר אמרו חז"ל (זוהר קדושים עג.) כי הקב"ה והתורה וישראל חד הם, וזהו שהתורה יש בה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, והם הנותנים חיות לאיבריו וגידיו של האדם. ועוד כתב (האזינו ד"ה כי לא) **זאת התורה אדם**, כמו שיש באדם רמ"ח אברים ושס"ה גידים, כן יש בתורה רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, וכל מצוה שייך לאבר פרטי מהאדם כדי לחיות האבר ההוא ממקור המצוה ההוא, נמצא מכל התורה בכלל נובע חיות לכל האדם.

למדנו כי לכל יהודי יש שייכות מיוחדת לקדושת התורה, שכן תבנית גופו ואיבריו מכוונים כנגד התורה והמצוות, כי רמ"ח איברי האדם המה נגד רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים, ותרי"ג מצוות הן המזון הרוחני של תרי"ג איברי האדם, ואם חלילה וחס יעבור אדם על אחת מכל המצוות האמורות בתורה, נפגם בכך אותו האבר בגוף האדם, וכשמקיים מצות ה' מתקדשים האיברים שהם כנגד אותם המצוות.

ובזה פירש **האלשיך הקדוש** את הפסוק (קהלת יב יג) 'את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם', 'את האלהים ירא' אלו מצוות לא תעשה, 'ואת מצוותיו שמור' אלו מצוות עשה, כי רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה מכוונים כנגד כלל איבריו וגידיו 'כי זה כל האדם'.

א. תכלית כל המצוות לבוא על דם לאהבה ויראה

מעתה לאחר שראינו כי שלימות האדם היא בקיום כל מצוות התורה, יש לנו לבאר מהי תכליתם של

כפרת עוונות בכח לימוד תורה

שאינ התורה נקנית באדם אם אינו מוסר עצמו מכל וכל בעבודה, כמו שאמרו אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. כך רואים גם במתן תורה שעל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה פרוחה נשמתם של ישראל, וגם זה היה בכלל מסירות נפשם לקבל את התורה [וראה בעיון יעקב על עין יעקב (כתובות קיא): שהוא לימוד לאדם להתמסר בכל כוחותיו לעסק התורה ולא יטריד עצמו בצרכי קיומו והקב"ה יסייע בידו להחיותו], כי האדם הוא בעל גוף חומרי מגושם, ואילו התורה היא כולה שְׁכָל רוחני, ואין השכל הרוחני מתקיים בתוך הגוף הגשמי, כי אין שני הפכים מתגוררים יחד בכפיפה אחת, ורק אם האדם ממית את גופו ומסלק את חומריות גופו, בכך הוא מכין מקום משכן לשכל התורה, כאשר תהיה התורה עיקר בתוכו והגוף יהיה טפל.

וזהו מה שאמרו זְקֵנֵי הנגב לאלכסנדר מוקדון (תמיד לב.), כששאל אותם מה יעשה האדם ויחיה, השיבו לו ימית עצמו, ואם יחיה את עצמו הרי הוא גורם מיתה לעצמו, והביאור הוא כנ"ל, שעיקר חיי האדם הם בתורה הקדושה בבחינת 'עץ חיים' היא למחזיקים בה' (משלי ג יח), וכן אומרים 'כי הם חיינו ואורך ימינו', והדרך לזכות בחיי עולם היא על ידי שימית האדם את חומריות גופו, כי אם יחיה את גופו יגרום מיתה לחייו הרוחניים.

וראה עוד בספר **עיר בנימין** (ירושלמי יומא פ"ח ה"ד) שהלומד תורה מסייעת לו התורה להשלים כפרתו [והטעם שלא נכתב בין אותם חילוקי כפרה לפי שזו היא כפרה בלי עונש וצער ואינו כאותם שנמנו שם בגמרא], כמו שאמרו (מנחות קי.). כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא מנחה ולא אשם, וכן אמרו (ברכות יט.). תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה אין להרהר אחריו ביום כי בודאי עשה תשובה, ואף שעבירות חמורות אין התשובה לבדה ממרקת, מכל מקום תורתו מסייעת בידו למרק הכפרה תיכף ומיד שעשה תשובה.

עיקר מעלת התורה בלימוד לשמה

מכל מקום לימוד תורה נצרך שיהיה לשם שמים, ועיקר מעלת לימוד התורה המועיל לכפר עוונות החמורים הוא בלומד תורה לשמה, וכאשר יטהר כוונתו ללמוד תורה לשמה בלי נגיעות, באופן זה תסייע התורה בידו למרק כפרת עוונות עם התשובה. וכן כתב **החיד"א ע"ה** שהלומד תורה לשמה זוכה מיד לכפרה שלמה בכח התורה, כמו שנרמז בפסוק (הושע יד ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה', 'דברים' היינו דברי תורה, ועל ידי זה 'כל תשא עוון' לרבות כל מיני עוונות.

התורה נקנית בסילוק חומריות הגוף

עוד תנאי לזכות לתורה וכפרתה הוא,

זאת התורה אדם כי ימות באהל (יט יד). דרשו חז"ל (ברכות סג): אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. חידוש גדול כתב **הרמ"ע מפאנו ע"ה** (עשרה מאמרות חיקור דין פכ"ב), כיון שאדם ממית עצמו על התורה הרי היא מכפרת עליו כמו בשעת מיתה. ואף על פי שיש כמה מיני עבירות שאין התשובה לבדה מכפרת עליהם, כמו שסידרו חז"ל ארבעה חילוקי כפרה (יומא פו.), ויש מהם שאין התשובה מכפרת עד שעת מיתתו של אדם, מכל מקום התורה שנאמר בה 'אדם כי ימות באוהל', ודרשו שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ממילא גדול כח הכפרה שבה שמכפר כמו המיתה.

בכך יתבאר דברי **השערי תשובה לרבינו יונה ע"ה** (שער ד אות טז), שהגם כי על עוון חילול ה' אמרו שאין כח בתשובה ויום כפור עם היסורים למרק כפרתו, אלא כולם תולים ומיתה ממרקת, מכל מקום רפואתו היא שיעסוק תמיד לקדש את השם יתברך, או שיתמיד להגות ביגיעת התורה, וסמך לדבר מה שנאמר (שמואל א' ג יד) 'אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה, בזבח ובמנחה אין מתכפר אבל מתכפר בדברי תורה (ר"ה יח.). ואף על פי שעוון בני עלי היה בו חלול הקדשים מעין חילול ה', מכל מקום הועיל לימוד התורה לכפר עוונם.

קול תורה ותפילה מבטל רוע הגזירה

שהוא הקול שיוכיח עליהם שהסיבה שלא עשה אותם היה מחמת חולשת גופו וחוסר ממונו, וכשנותן קולו בקול תורה וקול תפילה הקול ערב על הצום והממון. עפ"י הדברים הללו פירש הרב מסאסוב, **זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' לאמר**, שכאשר האדם משמיע קולו בתורה ותפילה אות הוא כי ברצונו לקיים את כל דברי התורה ולהגות בה יום וליל, אך לא תמיד הדבר באפשרותו. נמצא פירוש **זאת חוקת התורה אשר ציוה ה' מהי החוקה המורה על רצונו של האדם לקיים את כל התורה כפי אשר ציוהו ה', לאמר** יאמר בפיו שילמד ויתפלל, אז יעשה קול התורה והתפילה ערב ויוכיח 'הקול' על כלל חוקת התורה.

שאינ לו לאדם ממון לכפר על נפשו. אך 'קול' תורה ותפילה, מי יכול להצטדק ולומר שלא היה בידו. ועל כך 'השמייעני את קולך' קול תורה ותפילה, 'כי קולך ערב' שהקול ערב בדבר ומוכיח כי אכן ברצונו של האדם לשוב בתשובה, וכשיש לו את הקול, מוכיח הדבר כי ברצונו היה גם להתענות ולתת ממון בעד נפשו אך אינו יכול מחמת חולשתו וחוסר ממונו, ע"כ דברי מהר"ש מבעלזא ע"ה. ואכן 'צום ממון' בגימטריא 'ערב', שדברים אלו - צום וממון, נצרכים לערב

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר (יט ב). פירוש נאה כתב על כך **הרה"ק רבי יוסף דוד מסאסוב ע"ה בספר עצי לבנון**, תחילה הקשה מה בא להוסיף הכתוב באמרו 'לאמר', די אם יאמר 'זאת חוקת התורה אשר ציוה ה'.

ופירש על פי מאמר **הרה"ק השר שלום מבעלזא ע"ה** על הפסוק (שי"ש ב יד) 'הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ כִּי קוֹלְךָ עֲרָב', דהנה ידוע (של"ה כי תצא תורה אור אות ו') 'תשובה תפילה וצדקה' המעבירין את רוע הגזירה עולים בגימטריא 'צום קול ממון', שהם ג' הדרכים בהם יתרצה עבד אל אדוניו, ועולים בגימטריא 'זאת'. והנה, ב'צום' יכול אדם להצטדק ולומר כי אין בכוחו לענות גופו. כן בממון יתכן

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או לצטט ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישרים עיצוב ועימוד: שוקי קנר

רמב"ם המבואר

הפרוייקט ההיסטורי!

✎ ילקוט ביאורים מקיף

✎ מאות אלפי הערות והוספות

✎ חובה לכל בן ישיבה

✎ מגופה ומוגה בי"ג נפה

✎ ביאור רהוט משולב על הדף

✎ כותרות והקדמות נרחבות

יכמה טרחתני
יומם ולילה
כמו עשר שנים
רצופות בקיבוץ
חיבור אה

משפטים - שאלה ופיקדון
ומלווה ולווה א
משפטים - מלווה ולווה ב
משפטים - מלווה ולווה ג
משפטים - טוען ונטען א
משפטים - טוען ונטען ב
משפטים - נחלות
שופטים - סנהדרין א
שופטים - סנהדרין ב
שופטים - עדות א
שופטים - עדות ב
שופטים - אבל
שופטים - מלכים

קרבנות - כבורות ושגות א
קרבנות - כבורות ושגות ב
ניקין - נקי ממון
ניקין - עיבה
ניקין - גילה ואבירה א
ניקין - גילה ואבירה ב
קנין - מכירה א
קנין - מכירה ב
קנין - זכיה ומתעה
קנין - שכנים
קנין - שלחן ושוחפין
קנין - עבדים
משפטים - שכירות

זמנים - שבת ה (כו-ל)
זמנים - קידוש החודש
זמנים - תעניות מגילה
תועבה
קדושה - איסורי ביאה א
קדושה - איסורי ביאה ב
קדושה - איסורי ביאה ג
קדושה - שחיטה א
קדושה - שחיטה ב
קדושה - מאכלות אסורות א
זרעים - שמיטה ויובל א
זרעים - שמיטה ויובל ב
קרבנות - קרבן פסח

מרע - יסודי התורה/דעות/
תלמוד תורה
מרע - עבודה זרה/תשובה
אהבה - קריאת שמע
ותפילה [א]
אהבה - תפילה [ב]
אהבה - תפילין
אהבה - ברכות א
אהבה - ברכות ב מילה
זמנים - שבת א (א-ט)
זמנים - שבת ב (י-טז)
זמנים - שבת ג (יז-כ)
זמנים - שבת ד (כא-כה)

מוטיבואה

חדש בממלכת התורה

חזר למדמים

סט חזכרות אור החיים המבואר - 48 חזכרות

מהדורת אחי"ם, בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'
 חמשה חומשי תורה, עם פירוש רש"י [המבואר]. וסביבם נסדרו דברי רבינו האור החיים זי"ע מוגהים עפ"י דפוסים ישנים, ומבוארים בכיבוד נפלא, עשיר ומורחב, עם הארות והוספות רבות לתועלת הלומדים.
 מהדורת 'אור החיים המבואר' מבית 'עוז והדר', התחבבה על קהל לומדי התורה, מכל הקהילות וכל הרמות, ובפרט לרבבות לומדי תורתנו של רבינו האור החיים הק' זי"ע. הפירוש הנפלא עם ההערות הנחוצות נערכו בידי הגאון החסיד רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א, ריש מתיבתא 'עוז והדר', והם מאירים את עיניהם של הלומדים, פותחים בפניהם צוהר חדש במשנתו של רבינו האור החיים, ומסייעים בידיהם להיטיב את הבנתם בעומק דבריו ובסוד כוונתו.
 הביאורים ערוכים בטוב טעם וסדורים בשני מדורי הביאור 'מאורי אור' ו'לקוט מאורי החיים', עם הרחבת העניינים, להאיר את עיניהם של הלומדים בהבנת דבריו הק'.
 במהדורה ייחודית של 48 כרכים, מחולקת לפרשיות ונוחה לנשיאה וללימוד בדרכים.

חדש

זמירות שבת אותיות גדולות

גודל 25 ס"מ

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

זמירות שבת בגודל 25 ס"מ עם אותיות גדולות מאירות עיניים, בעיצוב מרהיב עין, בצבע כסף, כמיטב מסורת ספרי עוז והנדר.
 זמירות שירות ותשבחות למלך אל חי!

דבר בעתו

מסכת אבות עם ביאור מתיבתא

מהדורת גוסענצוייג

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

להבין פרקי אבות! ביאור משולב מילה אחר מילה, בשפה קולחת ובהירה, ובנוסף, המדורים הנודעים: ילקוט ביאורים, אליבא דהלכתא, פניני הלכה וכפתור ופרח.

חזר למדמים

זוהר המבואר הכתר והכבוד

במדבר ה (בלק ב)

מהדורת 'קרן טללי ברכה'

מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

'זוהר הקדוש' ערוך מחדש, מוגה ומזוקק בדקדוק רב עפ"י דפוסים ישנים. מבואר עם ביאור נכון ומדויק, בשפה ברורה ונעימה, המשולב בתוך תיבות הזוהר הק'. הביאור נערך עפ"י מפרשי זוהר, עם הערות וצינונים רבים, הפניות לפירושים רבים אחרים, להרחבת העניינים ולתועלת הבנת הלומדים.

סט סידורי אביר יעקב - 4 חלקים

מהדורת 'קרן טללי ברכה'

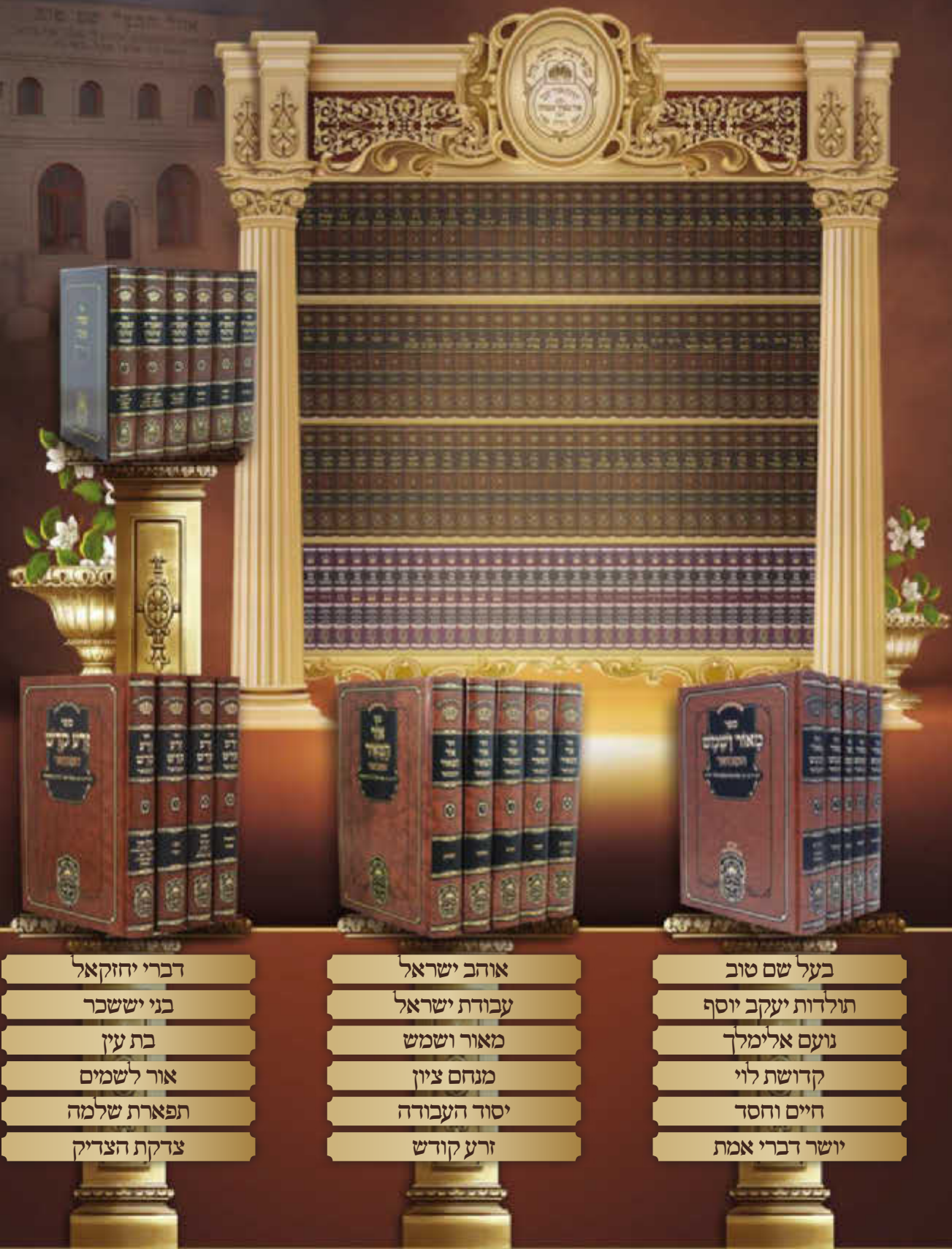
מכון 'אור לישרים' - נהריה,

בהוצאת ממלכת התורה 'עוז והדר'

סט סידורי אביר יעקב (4 כרכים: א) סידור לשבת ב) סידור ליום חול ג) סידור לשחרית מיוחד עבור תיק התפילין ד) תהלים.

הסידורים הם בנוסח עדות המזרח, ועטויים בכריכה מפוארת דמויית עור, מונחים בתוך קופסה מהודרת. ניתן לבחור בין הגוונים: זהב או כסף. עיצוב מרהיב עין לצד נוחות מירבית וקומפקטיות מיוחדת. תתקבל צלותהון ובעותהון!

דברי יחזקאל
בני יששכר
בת עין
אור לשמים
תפארת שלמה
צדקת הצדיק

אוהב ישראל
עבודת ישראל
מאור ושמש
מנחם ציון
יסוד העבודה
זרע קודש

בעל שם טוב
תולדות יעקב יוסף
נועם אלימלך
קדושת לוי
חיים וחסד
יושר דברי אמת

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך
 You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com